

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 مَنْ جَبَّ يَوْمَئِذٍ وَّجْهًا لِّغَيْرِهِ
 فَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ مَا حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ
 عَنَ النَّاسِ أَمْضَىٰ أَمَّا أَتَالُفًا (پ ۲۲ سورۃ سبا)

هَذِهِ أَمَلُ الْمُتَبَصِّرِينَ فِي رَدِّ شُبُهَاتِ الْمُقَصِّرِينَ

بقلم حقیقت قم : حضرت ربیع اعظم مدظلہ

مُرتَّب : مولانا آغا عبدالحسن سرحدی فاضل شریعت دکن (کولڈیٹ)

ناشر : حافظ بشیر حسین گھلو ناظم اعلیٰ درس آل محمد
 سرگودھا روڈ - لائل پور

تمثال مبارک
مولانا الاحل الاولاد شيخ احمد بن زين الدين احسانی
قدس سرہ

مُسْتَجِيبُ دُعَائِهِمْ
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَمَنْ يُدْعِ إِلَى الْفِتْنَةِ فَعَلَيْهِ النَّارُ
 وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِندَ الْأَمَلَنِ إِلَّا ذَنْبُهُ لَا يَنْفَعُ إِلَّا الْغَنَى
 عَنْ يَتِيمٍ (پ ۲۲ سورۃ سبا)

هَدَايَةُ الْمُتَبَصِّرِينَ فِي رَدِّ شُبُهَاتِ الْمُقْصِرِينَ

بقلم محقق قم: حضرت مبلغ اعظم مدظلہ

مرتب: مولانا آغا عبدالحسن سرحدی فاضل شریعت لاہور (ٹیڈ)

ناشر: حافظ بشیر حسین گھلو ناظم اعلیٰ درس آل محمد
 سرگودھا روڈ - لائل پور

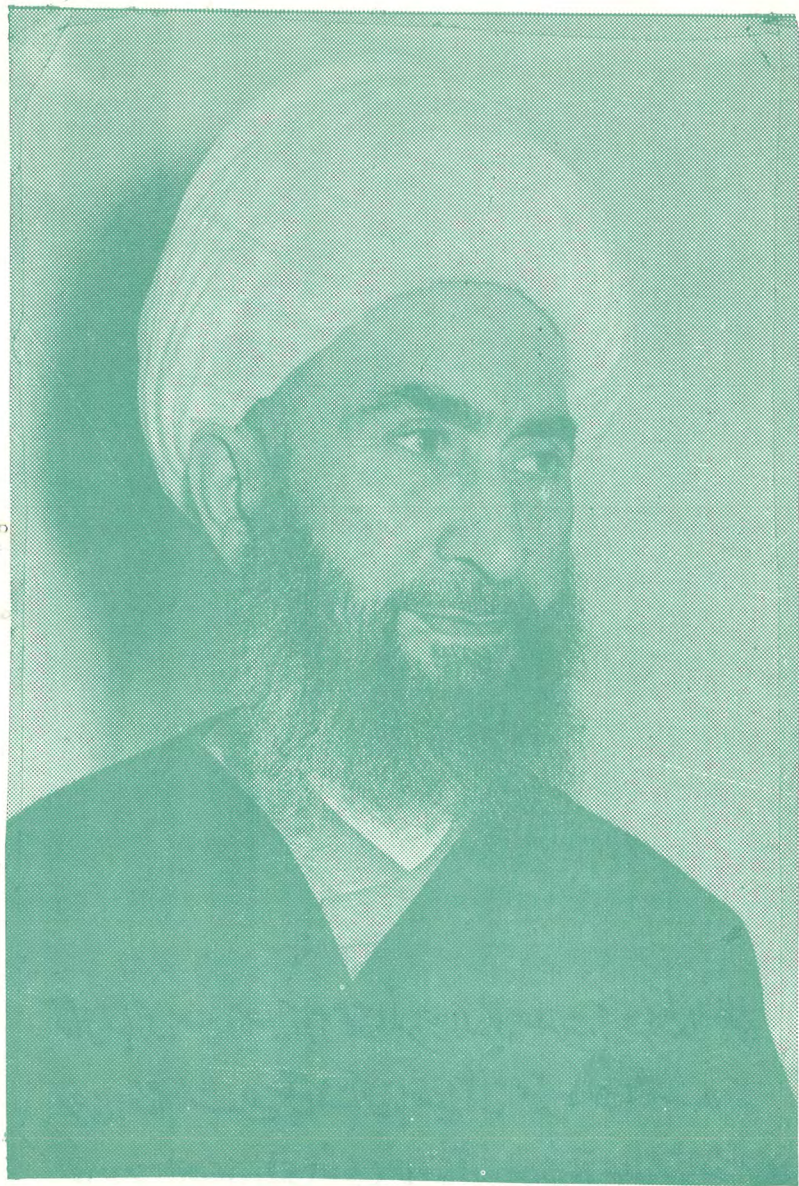
اعطال نامہ

صفحہ نمبر	غلط	صحیح	صفحہ نمبر	غلط	صحیح
۵	۵	مشتون	۴۷	۳	ولم يتطر فم
۹	۵	رحمت کند	۴۸	۱۳	متصلکے
۱۱	۹	فضل تل	۴۸	۱۲	متصلکے
۱۶	۲	متفقین	۸۱	۸	تبلیغ واوامر
۲۳	۵	اہلبیت نیست	۸۹	۸	پنجگانانہ
۴۸	۱۰	احیاء الشریعہ	۹۲	۱۰	ظاہر میشود در حق مصطفیٰ
۵۴	۱۳	فروج القدس فیہ	۹۳	۱	در حق مصطفیٰ
۶۰	۶	اخیر	۱۰۷	۶	ائمہ اطہار ایں است
۶۲	۸	فشیحدوا	۱۲۱	۳	اما الاثبات
۶۳	۲	العالمین	۱۲۲	۱۱	ترجمہ علامہ احتقانی مدظلہ
۶۹	۱۲	باوجودیکہ			احتقانی مدظلہ
۷۰	۱۰	طاقتہ	آخری باب	۱۷	اہل کساء
۷۱	۱	خلیقہ			

عنوان فرستادن امداد

مولوی محمد اسماعیل مبلغ شیعہ بانی درس آل محمد
سرگودھا روڈ۔ لائل پور۔ پنجاب۔ پاکستان

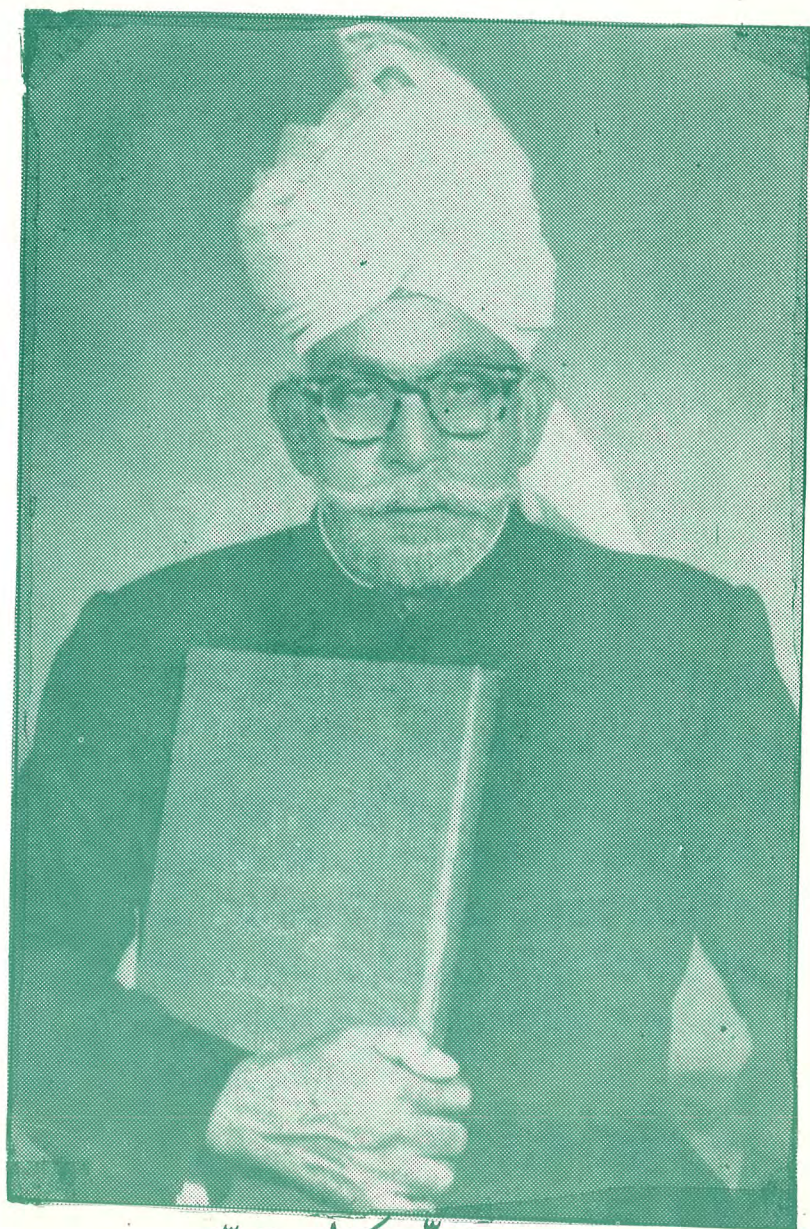
تمثال مبارك محسن درس آل محمد المرجع الديني حضرت آية الله العظمى
مرجع احكام الشريعة متبغ فضائل باطنية آل محمد سماعة العلامة
الحاج ميرزا حسن الحائري الاحقائي ادام الله ظله العالي مجتهد العصر الزمان

السماحة العلامة الآقا حقاقي مدظله

تمثال و تصویر مبلّغ اعظم مولانا محمد اسماعیل صاحب مناظر شیعہ بانی
 درس آل محمد لائل پور کہ از عرصہ سی و پنج سال شیعہ شدہ مشغول تبلیغ اند مذہب
 حقّ را بلند کرده اند کہ ہزار با مخلوق خدا از اثر تبلیغ این مرد مجاہد داخل
 مذہب حقّ شیعہ شدہ اند و از عرصہ پانزدہ سال بتحفظ و ترویج فضائل
 باطنیہ آل محمد بمقابلہ مقصرین مصروف اند دفاع از علماء حق بالخصوص
 الشیخ الاوحد و سید امجد انار اللہ بر ہائہما از و ظائف خود می شمارند
 و درین جہاد برآمداد امیر المؤمنین و حمایت حضرت جتہ العجلی اللہ فرجہ
 ایمان و مشاہدہ دارند -

(آغا عبدالحسین تلمیذ مبلّغ اعظم)

حضرت مبلغ اعظم مدظلہ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

بدین تشکر و امتنان بای مؤمنین اصفا
که مستحق صد آفرین و صد رحمت باشند

مؤمنین من اگر چه از سی سال شیعه ام و متقابله
اغیار خدمت مذہب آل اطہار میکنم مگر آنچه قلت
حقائق و معارف با سرار دین بزهد خشک از علمای
ظاهر محسوس میکردم که زور بر احکام ظاهر میدادند
و حکمت و معارف باطنیه و اخلاق حسنه را
نظر انداز میفرمودند و از فضائل باطنیه آل محمد

احتراز بلکه اعراض می ورزیدند و عزائے امام
 مظلوم را بحیل و بهانه در ضعف می انداختند
 حتی که فتنه تقصیر را هوا می دادند به فهم قاصر
 نمی آمد که این همه برائے چیست حالانکه
 بکتاب و سنت و احادیث معصومین عترت
 علیهم السلام هر چیز هویدا و پیدا بود از حقائق
 و معارف و لیکن علماء ظاهر اعتناء نمی کردند
 چنانچه از مدت مدید باین چنین علماء مقصرین
 و ظاهریین قشرین پرغاش می داشتیم که
 انکار حقائق و حکمت چرامی کنند و از بیان
 فضائل باطنیه آل محمد چسب بجیب چرامی شوند
 که نشان مردمومن است اذ اتلّیت علیهم
 آیاتنا و اذ نقم ایماناً که از بیان فضائل
 ایمان زیاده میشود و آخر الامر نظر بکتب

شیخ الاوحد شیخ احمد احسانی قدس سره
 بالخصوص شرح زیارت جامعه اُفتاد
 لله الحمد بهر آن چیز که خاطر میخواست
 آخر آندز پس برده تقدیر پدید
 که آن کتاب مشرف و مشنون بحقائق و معارف
 بود از خواندن کتب شیخ قدس سره
 معلوم شد که مذهب شیعه تامه این است
 که ظاهر و باطن دارد و تفسیر آیه الیوم اکملت
 لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی
 برین صادق می آید که اکمال دین و اتمام نعمت
 درین سلسله جلیله موجود است که بحضرت
 شیخ الاوحد تعلق دارد و از خواندن کتب
 تاریخ حالات قوم احسار و جهاد امیر احسار
 باو مابیان نجد و فتوی و مابیان بر شیعیان احسار

کتاب کشف الازتیاب و کشف النقاب که
از مولانا علی نقی هندی لکھنوی است
و از کتاب و مایان که از اصغر علی فقیهی است مطبوعه ایران
معلوم شد و هجرت شیخ الاوحد از جور و مایان
هم معلوم شد.

و در شرح زیارت جامعه که بحر معارف
است رد و مایان و مقصراں جابجا در
نظر آمد پس معلوم شد که بمقایله و مایان
و مقصراں تاج زنده داشتن علوم آل محمد
از ظاہر و باطن بر سر حضرت شیخ الاوحد
قدس سره است و زاد و بوم حضرت شیخ
زمین احسا و قوم احسا است که تا حال تبرج
علوم عالیہ آل محمد بہ اخلاق حسنہ بتحفظ
عزاداری در ممالک عرب مشغول اند باخص

در کویت که حسینیه ہائے ایشان مثل
 فردوس بریں دیدہ ام و مجالس ہائی ایشان
 ہم شنیدہ ام و مکتبہ امام جعفر صادق علیہ السلام
 کہ در کویت است ہمہ از یادگار ایشان است
 در جملہ بلاد اسلام فیوض باطنیہ آل محمد توسط
 و ہمت ایشان می رسد۔ شکر اللہ سعیم
 و یرک اللہ فی اعمالہم و اموالہم۔
 لہذا بسیاختہ از دل حزین آواز جند او مرعبا
 بر می آید ۔

آفریں بر قوم احسار آفریں
 مؤمنین و عارفین و عالمین
 اسلام احقاقیاں احسایاں
 مؤمنان مستبصران مولائیاں

مخلصان و صادقان و عالمان
عارفان و عاشقان و دوستان
دیدہ ام صدق و صفا در ذات آن
جان دارد قول مرواں اے شہاں

از فیوضات شما محکم شدم
گرچه از تقصیر یاں غمگین بدم
گرچه از سی سال شیعہ بودہ ام
نور ایمان از شما افروزہ ام
خواندہ ام کتب شما را از صدق
علم و عرفان دیدہ ام در ہر ورق
شیخ احمد مظہر علم رسول
در حقائق در معارف در اصول
خواندہ ام شرح زیارت جامعہ
ہست بحر معرفت در واقعہ

خوانده ام احقاق حق را بار بار
 رخنه بر شیخ موسی صدر هزار
 معضلات شیخ بر من حل شده
 از بیانش کشف هر مشکل شده
 رحمت کند برین علماء کبار که در هر دیار فیض آن بزرگواران
 رسایند اندوالات علمای کرام را از فراهمی خمس و زکوٰۃ فرصت نبود.

بدیه تشکر و امتنان بحضور
 آقائے احقاقی مدظلہ العالی

اگر چه من از پانزده سال بمقابلہ مقصرین
 کمر بسته ام رسائل و اشتہارات من شائع
 شدہ است و مکتوب مفتوح و نظمہائے عربی

وفارسی با وراق اخبار صدقت "هم شایع شده
 است. مگر این همت و برکت و دعائے عالم الفضل
 العارف الکامل مرجع انام حجة الاسلام الحاج
 میرزا حسن الحائری الاحقاقی مجتهد العصر است
 که بمقابله مقصرین کتب علمیہ ارسال فرموده
 اند. اولاً. دوره بحار الانوار کامل از کویت
 آمد که بمقابله مقصرین حدیث اہلبیت را
 پیش کردم و شرح زیارت جامعہ و صحیفۃ الابرار
 و اتحاق الحق و کتاب دلیل الملتزمین حیاة النفس و
 دیگر کتب ہم از کویت و ایران آمدند و زیارت
 رونی مقدس ایشان ہم موجب طمانیت
 شدہ بود و الا از دست مقصرین نالان
 بودم کہ با وجود خدایات من ہمیشہ مخالفت
 میکردند و آواز من تا بمجتہدین کرام رسیدن نداده

بودند اگر کسی از مجتهدین کرام در پاکستان
 آمد اورا تا بدر رس آل محمد رسیدن نمی دادند لہذا
 از اخلاق ایشان مایوس شدہ بودم کہ یا اللہ
 این چہ ظاہر داری است کہ نہ اخلاق دارند نہ
 انصاف نہ عدالت شرعیہ و نہ اعتدال اعتقاد
 بر خمس خواری و ظاہر داری کفایت فرمودہ بودند
 الحمد للہ چوں در سفر کویت بہ آقائے
 احقاقی برخوردیم و زیارت ایشان نصیب شد جملہ
 محاسن و فواصل بلکہ فضائل و اخلاق در ذات ایشان نظر آمد
 و بعد از آن ہر سوالیکہ پیش آمد بخد مت ایشان
 نوشتہم جواب با صواب یافتہم لہذا در پاکستان
 شیخان حیدر کرار را بر ایمان و عرفان محکم
 داشتن و فضائل باطنیہ را بہ علم و حکمت
 تبلیغ کردن فریضہ من است

این همه فیض آن مرد کامل میرزا حسن الحارثی
 الاحقاقی است که روز و شب در پاکستان ترمیم
 فضائل آل محمد در تصاعف و تنزید است
 این کار از تو آید و مردان چنین کنند

درس آل محمد هم در تحویل ایشان است حسب
 هدایت و ارشاد ایشان تعلیم و تقلم میشود -
 حالا بسیار ضرورت است که در پاکستان علوم
 عالیہ شیخ الاوحد رسانیده شود که موجب محبت
 و معرفت اند و باعث علم و عرفان اند و من
 در جملہ مناظرہ لائے مقصرین حاضر شدہ از فریضہ
 اتمام حجت فارغ شدہ ام و علماء مستبصرین اگر چه
 تا حال از نام حضرت شیخ الاوحد قدس سرہ
 خوف میخورند مگر تا ہم مرا لقب فاتح المقصرین
 عطا فرمودہ اند باوجود این ہمہ حسب تحقیق علماء
 این سلسلہ علیہ حضرت شیخ الاوحد نہ معصوم

اندر آنکه صرف عالم ربانی و عارف صمدانی اندر حجت علییه
 مائده می داریم موافق مذہب امامیه و مخالف
 خود را مخالف طریقه امامیه میدانیم قلیبلغ الشاهد
 الغائب و خصوصیت لفظ "شیخی" مناط دین
 نیست غرض عمل بطریق امامیه است و شیخ هم چون
 بر طریق امامیه بود اطاعت و محبت او را
 واجب و موافق با طریقه شیخ میدانیم خواه لفظ
 "شیخی" بر او گفته شود و خواه نگفته
 شود. هدایت الطالبین طبع دوم از کلام خاں اعلی الله مقامه
 چنانچه هنری کریم که یک استاد
 دانش گاه تحقیقی از مستشرقین است
 فرانسوی ترجمه اش بفارسی دیده ایم که شیخ
 هرگز خیال این را هم که مؤسس مکتب متماثر
 باشد نگرفته است. تنها قصدش این بود -
 که بتعایم تامه و تمام عیار آئمه ای اطهار تشیع

انشی عشری بخوانم مؤمن وفادار باشد و علوم ایشان
 را احیاء نموده بآنها جان تازه بخشد تا بر این
 بهتر و مناسب تر است این مکتب را تأمیه بخوانیم
 و برائے بیان وضع آن کلمه شیعیه تأمیه بکار
 بردیم یعنی تعلیمات شیخ^{۲۸} تعبیر مذہب شیعیه
 نامہ است کہ ظاہر و باطن دارد حقائق و معارف
 دارد شریعت و حکمت دارد صورت و حقیقت
 دارد و مکتب شیخی از حکمت الہی شیعیه بقلم
 ہنری کریم استاد دانشگاہ تحقیقات عالیہ
 در سربن با ترجمہ فارسی از دکتر فریدون بہمنیار
 تہران چاپ تابان

ماہمچنین در "المقالة الناصحة الزاجرة"

اعلم العلماء آیتہ اللہ حجۃ الاسلام الحاج میرزا
 علی الحائری الاسکوئی دام برکاتہ بر ص ۲۹

چه خوش تحریر فرموده که ثم ما تنتقمون من
 الشيعة غير انهم يرون الا وحدا لشيخ
 احمد ا على الله مقامه من احد العلماء الحقّة
 ولا يرضون بالطعن والقدح فيه بلا مسوغ
 والا فان الشيعة لا يقلدون الشيخ
 ولا السيد لا في الاصول ولا في الفروع
 فان اصول الدين لا تقليد فيه وفي
 الفروع يقلدون العلماء الاحياء المتقين
 المجتهدين العاملين ما ترى فرقا بينهم
 وبين سائر الجعفرية في مذهبهم و
 دينهم وعباداتهم وتقليد هم
 ترجمه: کہ چه عیب میگیرند از لفظ شیخیه بجز آنکه
 که ایشان شیخ الاوحد شیخ احمد احسائی ا علی الله
 مقامه را یکی از علماء حقّه میدانند و می بینند و طعن

و قدح را در ذات حضرت شیخ بلا دلیل و حجت پسند
 نمی کنند ورنه شیخیه در اصول و فروع تقلید شیخ
 و سید امجد علی الله مقامها نمی کنند چرا که در اصول
 دین تقلید نیست در فروع علماء زنده و متفقین و
 مجتهدین عاملین را تقلید میکنند پس بفرمایید چه فرق
 است، میان شیخیه و جعفریه در مذاهب دین و عبادت
 و تقلید ایشان. ۲۱

و حقیقت حال همان است که صاحب مقاله زاجره
 مینویسد. و الحال ان الشیخیه هم الامامیون
 حقاً و المتشرعون صحیحاً صاقداً فلیستعد للجواب
 اهل هذه التعییرات یوم الحساب بین یدی رب
 الارباب و بین رسول الله صلی الله علیه و سلم
 یوم حشر الاکبر. ص ۲۹۶ مقاله زاجره -

المتشکر: مولوی محمد اسماعیل
 مناظر شیعه غلامان آل محمد
 بانی درس آل محمد سرگزده و مولانا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي وضعنا عن
الغاليين ورفعنا عن المقصرين
وجعلنا من شيعة امير المؤمنين
المخلصين المستبصرين ثم الصلوة
والسلام على سيدنا ومولانا محمد
الذي كان نورة الاول معلولا وعلة
للعالمين وخاتم النبيين واهل بيته
الذين كانوا بشرا نورانيين ولعنة
الله على اعدائهم الاولين والاخرين
اما بعد فقد قال الله تبارك وتعالى
جاهدوا في الله حق جهادها - يا سوره
این رساله ایست مختصر که در رد مقصرین پنجاب
میتویم قبل از اشاعت رساله تحفه علیه که تا حال

ناتمام است و همه عجلت این است که مقصران پنجاب روز و شب
 در گمراه کردن شیعیان پنجاب بلکه پاکستان مشغول اند لهذا
 اندرین ایام جمله مشاغل را گذاشته همه تن در انداد فتنه
 تقصیر مشغول بهستم که مقصرین در انکار فضائل و اخفاء
 فضائل کوشاان اند. تقریباً پانزده سال شد که در ملک ما
 پاکستان این فتنه تقصیر رونما شده است که یک ملان متفقه
 ملان خالصی عراقی که نامش مولوی محمد حسین است المعروف
 و دسکویک کتاب ناصواب که مسمی با اصول الشریعہ فی
 عقائد الشیعہ است نوشته عقائد مومنین را خراب کرده
 و در پاکستان فتنه تقصیر را ہوا داده است و بنائے تفریق
 بین المومنین تہادہ است اکثر علماء کرام بحواب کتابش
 کتبہا نوشته اند ہمہ قابل قدر اند شکر اللہ سميع ومن
 بالمشافہ دوسہ بار با و مناظرہ ہم کردہ ام آخر از مناظرہ
 احمد پور سیال بجامع العذیر کہ اکابر شیعیان پاکستان

نارنجش مقرر کرده بودند فرار کرده بدنام شد حالاً بطاقت
 اخیل میخواست که هوای پریده خود را بجال کند مگر کجا در آن
 دور کردن خفت آن فساد از دروغ بے فروغ هم دریغ
 نمیدارد و بیچ رعایت احکام الشرعیه نمیکند اگر چه استانش
 طویل است و لیکن فرصت من قلیل است که روز و شب
 برائے تبلیغ و ترویج مذہب حقّ شیعہ و ترویج و تادیب
 برائے مناظره با و مجالس تبلیغیه سفر و پیش باشد و السفر
 سقر و لو کان میلاً یک لحظه فرصت ندارم کاش
 شیعیان مخلصین توجیه فرمائید و امداد فرمائید که
 در **الصلح** را محکم کنم و بجائے تقریر
 بعرضه تحریر آیم و بجائے تبلیغ بتعلیم آیم که ایمان شیعیان
 پاکستان را از فتنه تقصیر محفوظ داشتن ضروری شده
 است انشاء اللہ رسالہ مفصله که در رد این مقتر نوشته
 ام بزبور طبع اراسته بمنصه شہود عنقریب خواهد آمد

که اکثر مؤمنین در انتظارش اند حالاً جواب باب دهم از کتاب اصول الشریعہ مختصر نویسیم کہ خلاصہ مقصود و جملہ کتابش ہمیں باب دهم است و جملہ او بر شیخ الاوحد قدس سرہ در ہمیں باب زیادہ است۔

می نویسید "باب دهم در اثبات شیخی بودن اکثر مدعیان تشیع در پنجاب" این عنوان باب دهم است درین باب دعویٰ کرده است کہ جملہ شیعیان پنجاب شیخی اند و بر شیعیان فتویٰ کفر است لہذا نتیجہ برآمد کہ جملہ شیعیان پنجاب کافر اند لَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنْ هَذِهِ الصَّفَوَاتِ وَاللَّغَوِيَّاتِ وَالتَّلَكِّيَّاتِ این است قیاس این متراب کہ اکثر مؤمنین پنجاب را کافر گردانیدہ است۔

قولنا: ہم بفضلہ تعالیٰ سابقہ باب میں حقیقی علماء شیعہ سے انتہام و مابیت کو

بطریق احسن واکمل زائل کر چکے۔ اب ہم چاہتے
 ہیں کہ اس آخری باب میں بطور انکشاف
 حقیقت ایک تلخ اور مستور حقیقت کے
 پھرہ سے نقاب کٹائی کی رسم بھی ادا
 کرتے چلیں۔ ہم بہانگ دہل بلا خوف
 تردید آج یہ اعلان کرتے ہیں کہ ہمارے
 ملک میں خصوصاً خطہ پنجاب کے مدعیان
 تشیع کی اکثریت بالعموم اور حقیقی علمائے شیعہ
 کو دہائی کہنے والے دین فروش ملاؤں کی
 کھیپ بالخصوص جن عقائد و نظریات کو
 آج یہ مذہب شیعہ سمجھتی ہے وہ مذہب
 اہلبیت نہیں بلکہ مذہب شیخ احمد احسانی
 ہے ان عقائد کے لوگ سابقہ زمانہ میں مفسد
 کہلاتے تھے اور اب عراق و ایران میں

شیخہ کے نام سے یاد کئے جاتے ہیں جن
 کے بارہ میں اعلام شیعہ کی یہ رائے ہے
 المذلسون الفسہم فی الشیعۃ
 ولسوا منہم فریب کاری اور دھوکہ
 سے انہوں نے اپنے تئیں شیعوں میں
 داخل کر رکھا ہے مگر وہ فی الحقیقت
 شیعہ نہیں بلکہ کئی ایک جید علماء شیعہ
 تو ان کی تکفیر بھی کرتے ہیں ملاحظہ ہو۔

رسالہ الشیخہ والبابیہ . طبع بغداد

ترجمہ اشش بقارسی

مے نوید کہ چوں بفضلہ تعالیٰ مادر باب سابق
 از بعض علماء حقیقی اتہام و بابیت رابطہ حق احسن و
 اکمل زائل کردہ ایم پس حالا میخوانیم کہ دریں باب
 آخر بطور انکشاف حقیقت از چہرہ یک حقیقت

تسخیر و تمسک کشتائی هم ادا کنیم لهذا بباغک دہل بلا خوف
 تردد و امر و زاین اعلان میکنیم کہ در ملک ما بالخصوص
 در خطہ پنجاب اکثریت مدعیان تشیع بالعموم و جماعت
 از ملایان دین فروش بالخصوص کہ حقیقی علماء شیعہ را دینی
 مے انگارند آن مذہبی دارند اہلبیت نیست بلکہ مذہب
 شیخ احمد احصائی است قدس سرہ کہ در زمانہ سابقہ
 دارندگان این عقائد را مفوضہ می گفتند حالہ عراق
 و ایران بنام شیخیہ یاد کردہ میشوند در باب ایشان
 رائے اعلام شیعہ این است کہ ایشان شیعہ نیستند
 بلکہ از راہ فریب کاری و وضع داری خود را در شیعہ
 شامل کردہ اند حالانکہ شیعہ نیستند بلکہ بعض علماء
 محققین تکفیر ایشان ہم کردہ اند۔

اصول الشریعہ ص ۲۲ باب دہم چاپ قدیم
 الجواب بالرد والاصواب
 این است عبارت این ملائے مقصر کہ اولاً تسلیم

کرده که اکثریت شیعیان ملک ماعموماً و اکثر علماء و اعیان
 خصوصاً که اهل منبر بوده اند جمله شیخی بودند و مذهب
 شیخ احمد احسائی اعلی الله مقامه و انار الله به ثمره
 میداشتند و بعد از فتاوی تکفیر ذکر کرده یعنی اکثر
 شیعیان هند و پاک را یا العموم و شیعیان پنجاب را
 باخصوص کافر گردانیده است صغری و کبری اش
 هر دو مخدوش است نه ایشان غالی اند نه کافر
 مگر این است عنایت این مقصر به شیعیان پنجاب
 که مؤمنان را کافر کرده است اعاذنا الله من
 کفره و سوء فکره و نظره بلکه خود و یابی و عاصی
 است و مؤید محمد بن عبدالوهاب نجدی است و میان
 نجدیان و احسایان جنگ قدیم است چنانچه یاد کردن
 تاریخ شیخ الاوحد و الابل قدس سره و مذهب
 ایشان برائے تعارف مختصر ضروری است تا که

کفر این مقصّر معلوم شود که عالم محقق عارف کامل و اصل
یا بحق را نسبت بکفر میدهند لعن الله الکافرين والمنکرين

مولد و دفن حضرت شیخ احمد احصائی مدینه

ولد قدس سره فی قریة المطیر فی الاحساء ۱۱۶۶ هـ
و توفی فی حدیة قرب المدینة المنورة ۱۲۴۱ هـ و دفن
بالبقیع وله مؤلفات عدیده تنوف علی المائة مؤلف فی
مختلف العلوم کما مطبوعة الا انقلیل از حاشیة حیات انفس
که حضرت شیخ احمد قدس سره در قریه احساء ۱۱۶۶ هـ
پیداشدند و در قریه حدیة قریب مدینة منورة در ۱۲۴۱ هـ
وفات یافتند و در حین البقیع دفن کرده شدند
اعلی اللہ مقامه و انار اللہ برهانه تصنیفات شیخ الاوحد
ز انداز صد است که جمله بزبور طبع مزین شده است
و همه از علوم عالیہ و تحقیق و رموز غامضه پُر است

شیخ الادب قدس سره در شیعیان حیدر کرار حیات نو
 پیدا کرده اند از جام محبت و معرفت سرشار فرموده اند
 در فضل و فضائل شیخ قدس سره کتاب اجازات شیخ
 احمد بن زین الدین الاحصانی المتوفی ۱۲۲۱ هـ دیدنی
 و شنیدنی است که در فضائل شیخ و سندات و
 اجازات شیخ قدس سره نوشته شده است
 و مشتمل بر شش اجازات است .

● اجازة اول شیخ احمد دستانی

● اجازة دوم میرزا محمد شهرستانی

● اجازة سوم سید علی طباطبائی صاحب الرياض

● اجازة چهارم سید مهدی طباطبائی بحر العلوم

● اجازة پنجم شیخ جعفر نجفی صاحب کشف الغطاء

● اجازة ششم شیخ حسین آل عصفور علی الله تعالی

که این همه اعلام شیخ الاجل قدس سره را استوده اند و بسیار

فضائلش بیان فرموده اند که من اقتباسات ضروریه آن
سندات را در رساله علمیه نقل کرده ام. چنانچه
چند کلمات بطور تبرک حالا نقل میکنم.

چنانچه آغا سید علی طباطبائی صاحب الریاض در
اجازه شیخ میفرماید الاخ الروحانی والنحل
الصمدانی العالم العامل الفاضل الكامل
ذی الفهم الصائب وذهن الشاقب الرأ
فی اعلی درجات الورع والتقوی والعلم
والیقین مولانا شیخ احمدین زین الدین
احسانی دام ظلّه العالی.

رساله اجازات الاحسانی ص ۲۳ مطبقة الادب نجف اشرف
وسید الجلیل السید مهدی طباطبائی بحر العلوم اعلی الله
مقامه در حق شیخ الاوحد قدس سیره میفرماید —
زیده العارفین ونجته العرفاء الکاملین الاخ

الاسد الامجد الشيخ احمد بن زين
 الدين احصائي زید فضلہ و محیدہ و علما
 فی طلب العلی حیدہ ص ۲۹ اجازات الاحصائي
 و اکثر علماء شیعہ در حق شیخ قدس سرہ آنچہ فرمود
 اند "لا تعد ولا تحصی" و آنچہ در تکفیر شیخ قدس سرہ
 نقل کرده است اعتماد ایشان همه بر شهرت و
 قیل و قال است یغیر برهان بل میناء علی
 الافتراء و البهتان و الا کاذب کما قال سید
 الامجد فی دلیل المتخیرین ص ۲۱ مطبوعه کرب
 اکثر جلیل القدر علماء اعلام نجف اشرف تکفیر و تشکیک
 شیخ را جائز نمي دانند چنانچہ مجتهد جلیل القدر نجف اشرف
 علامہ شیخ محمد حسین آل کاشف الغطاء مرحوم کہ جلالت
 و عظمت شان در مخالفین هم مسلم است و ز تالیف مثبت
 مشهور خود الایات و البیانات ص ۱۸ مطبوعه نجف اشرف میفرماید

كان العارف الشهير الشيخ أحمد الاحصائي
 في أوائل القرن الثالث عشر وحضر على
 السيّد بحر العلوم وكاشف الغطاء ولده
 منضاً إجازات تدلّ على علو مقامه عندهم
 وعند سائر علماء ذلك العصر والحق
 أنّه رجل من أكابر علماء الإمامية و
 عرفائهم وكان على غاية من الورع
 والزهد والاجتهاد في العبادة كما
 سمعناه ممن نشق به من عاصروا و
 رآه نعم له كلمات في مؤلفاته مجملات
 من شأبه لا يجوز من أجلها التصحيم
 والحجرات على تكفيره لنا انتهى بقدر
 الحاجة نيزا علم دوران علامه سيّد يزك طهراني
 در كتاب الذريعة ص ٨٩ و اعلام الشيعة ص ٨٨
 ٢٤

شیخ احمد را از علماء امامیه شمار کرده اند تفصیل آن
در کتاب احقاق الحق تألیف علامه الکبیر حجت الاسلام
آیت الله الحاج میرزا موسی الاسکوئی الحائری قدس سره
المرتفی ۱۳۶۲ هـ مکتوب است -

و کتاب احقاق الحق در حل معضلات و ایرادات
دیدنی و فهمیدنی است "لا مثل له فی التحقيق
والتدقیق و هو فی القسط الاوسط" و این مقصر
که در حق شیخ الاوحد اثر خوانی و هرزه سرائی میکند
اثر اتباع محمد بن عبدالوهاب نجدی است که بانی مذنب
و لابیہ نجدیه است که تحریک محمد بن عبدالوهاب از
نجد شروع شده بود مولد شیخ قدس سره هم از
احساء است و میان احساء و نجدیل جنگ از قدیم است -
کما فی التاریخ حالا من فتوی و لایان در حق احیایان نقل میکنم تا که
عزالم و لابیہ در حق مؤمنین احساء بر منصفه شهود آید -

و وجه این عداوت مقصر به شیخ احمد احسانی علی الله تعالی
 معلوم گردد چنانچه علی اصغر فقیهی در تالیف خود
 "ولایان" مطبوعه کتابفروشی صبا تهران ناصر خسرو
 بر صفحه ۲۵۱ می نویسد که علماء نجد دربارهٔ مومنین
 احساء این فتویٰ داده بودند -

فتویٰ

که دربارهٔ رافضیان فتویٰ میدهم که امام (مقصود
 ابن سعود است) آنان را وادار کند که بر اسلام
 بیعت کنند و از اظهار شعار مائی دین خود منع شوند
 همچنین بر امام لازم است که به نائب خود در
 احساء دستور دهد که شیعیان آنجا را نزد شیخ
 ابن بشر (از علمای ولایی) حاضر کند تا به او به
 دین خدا و رسول بیعت کنند و آنان را مجبور نماید
 که صالحین از اهل بیت و دیگران را برائے قضائے

حوائج خود نخواهند و دیگر بدعتها را از قبیل اجتماع
 برائے پیاداشتن ماتم (ظاہر) مقصود عزاداری
 عاشورا است) و مراسم دیگری که مربوط به شعار
 نزدیشان میباشد ترک کنند و از زیارت مشاہد
 منع شوند و ادا گردند که در اوقات پنج نماز
 در مسجد گرد آیند و امام جماعت و مؤذن و نائبانی
 از اہلسنت برائے آن تعیین شوند و ایشان
 را ملزم نمایند کہ سه اصل دین را فرگیرند
 و اگر مصلحتی یعنی برائے پیاداشتن بدعتی خود
 دارند، خراب گردد و بدعتی خود را در مساجد و
 مکاتباتی دیگر - بپا ندارند هر کس از شیعه
 احصاء از قبول این امور سر، باززد، از بلاد
 مسلمانان بیرون رانده شود. رافضیان تطیف را
 نیز، ابن لیثربہ آنچه درباره رافضیان احصاء گفته

شد ملزم سازد دربارهٔ رافضیاں عراق که در بادیه
 نجد با مسلمانان (یعنی وهابیان) آمیزش دارند
 فتوایمیدهم که امام آنان را از داخل شدن
 در سرزمین و مراقب مسلمانان باز دارد. این فتوا،
 ملک را مجبور کرد که دیگر محل را نپذیرد و مسجد حنوفه را
 ترک و استفاده از بی سیم را متوقف سازد

حاجی سید محسن امین کتاب کشف الارتیاب
 را تألیف نموده و در آن کتاب با وهابیان بطور
 علمی مناقشه کرد. وهابیان نظر خود را دربارهٔ شیعه
 احساء و قطیف تعدیل کردند (هذه هي الوهابية) و
 دونا حیه احساء و قطیف در کشور سعودی واقع
 است و بسیاری از ساکنان این دونا حیه شیعه هستند
 این است عزائم وهابیان در حق مؤمنین احساء
 و ازین فتویٰ مذہب اہل احساء کہ مولد و مسکن

شیخ الاوحد است معلوم میگردد که برای انهدام
 حسینه های قوی داد بودند این قبیله احساء مؤمنان
 خالص اند از ابتداء تا انتها مظلوم اند و در حب
 آل محمد مشهور اند بمقابله عبدالوهاب نجدی کتب
 عقائد شیخ الاجل قدس سره غنیمت است و الا
 و ما بیت از هر در و دیوار می آید چنانچه
 العلامة البارع سید علی النقی بن علامه الفقیه سید
 ابی الحسن بن حجة الاسلام هندی و لکھنوی در کتاب
 کشف النقاب عن عقائد ابن عبدالوهاب در تاریخ
 ابن عبدالوهاب و کیفیت نشو و ارتقاء نوشته اند
 که لما هدم قبر زید بن خطاب عند الجبيلة
 فخطم امره و بلغ خبره الى سليمان بن
 عزيز الحمیدی صاحب الاحساء و التظیف و الحو
 هرگاه او قبر زید بن خطاب را منهدم کرد این عظیم

فهمیده شد و خبر این سیما بن عبد الحمید صاحب
 و امیر احساء را رسید او امر جهاد داد و نفیس معلوم
 شد که اول محافظان قبه ثانی اولیاء اللہ و آئمہ
 طاہرین قوم احساء اند جزا هم اللہ خیر الجزاء
 و قاتلهم اللہ عن فتنة الوهابیہ .

کلمات چند در طبع قبیله احساء میگویم
 که مولد و منبع شیخ الاوحد است

صد بار لائق مبارکباد است قبیله احساء که از خاک
 پاک ایشان مثل شیخ الاوحد قدس سره فاضل و کامل
 و اصل بحر العلوم و المعارف پیدا شده است که
 بقعه ایشان از نور شیخ احمد احصائی قدس سره
 منور شد باعث صد ستایش و هزار مدح و ثناء

است قبیلہ احماء کہ در بلاد العرب کہ اکثریت ایشان
 ولایی و سنی است مذہب حقہ شیعہ را کہ مذہب
 آل محمد است تا حال باقی داشته اند و تا حال بمؤمنان
 و مخلصان محبان حیدر کمر شمار کردہ میشوند کہ بپارفتن
 و محبت آل محمد دارند و فقہم اللہ بمرکہ حضرت حجتہ
 عجل اللہ فرجہ محافظ دین آل محمد و مروج فضائل بالطنیہ
 اند و مظهر روحانیت آل محمد و عاملان شریعت طاہرہ
 اند مجالس ایشان شنیدہ ام و حسینیہ ہائے ایشان
 دیدہ ام در کوبیت کہ جنت نظیر و نمونہ فردوس بریں
 اند کہ مصداق فی بیوت اذن اللہ ان ترفع اند -
 لطف آن مجالس ناہنوز باقی است شکر اللہ العظیم
 زینت و حسن انتم آہتا قابل دیدار است مرا آن
 جوانان سعادت تا حال یاد می آئند کہ مرا ہمراہ کردہ
 بمجلس حسینیہ می بردند این مردان باوقا و صاحبان

عز و جاه و تقویٰ شعار بسیار مخیر و شجاع اند همچنان آل
 عیا و عاشقان اهل کسار اند عزاداران سید الشهداء
 اند از غلو و تقصیر بالا صاحبان نمط اوسط اند و علمبران
 صداقت آل محمد اند شکر الله تعظیم و آدام الله
 عزهم و وقارهم و آثارهم از آثار عالیہ ایشان
 یک مکتبہ امام جعفر صادق علیہ السلام است کہ یکویت
 دیدہ ام و در محافل ایشان المرجع الدینی حضرت
 آیتہ اللہ العلامۃ السماحتہ الحاج میرزا حسن الحائری
 الاحقاقی دام ظلہ العالی کہ منبع معارف و تحقیقات اند
 و مجموعۃ الفضائل و الفواصل اند آن سماحتہ را در
 مجالس و محافل ایشان جلوه افروز دینہ ام و مسائل
 شرعیہ فرعیہ شنیدہ ام لازالت شمس معالیم عالم
 کامل و عارف و اصل اند مخالف صوفی و تابع امر
 مولا اند صدق الله فی کتابہ یرفع الله

الذین امنوا منکم والذین اوتوا العلم
 درجات کثرهم الله امثالهم در ملک عرب
 این قبیلہ احصار فوج سید الشہداء است و مخلص اند کہ
 از ولایت دور بمعرفت باطنیہ آل محمد مشہور
 و از انوار آل محمد نور علی نور اند مومنین احصا
 در عرب مثالی ندارند این است چند فضائل
 قبیلہ احصار و شیخ العارف الکامل الشیخ احمد الاحصانی
 قدس سرہ کہ در حق ایشان این مقصر نعمت تکفیر ہم
 می سراند و از اثر خانی خود باز نمی آید من انشاء اللہ
 تفصیل این اجمال در رسالہ تحفہ علمیہ خواہم کرد
 تفصیل شیخ الاوحد قدس سرہ در احقاق الحق کہ
 تصنیف آیتہ اللہ موسی اسکوفی است بسیار است
 و با تحقیق تام است بلکہ بدلیل و برهان است
 بیشک شیخ پیرو مرشد ما است بلکہ مجدد ما است

ولیکن تعداد معصومین علیہم السلام از چہار دہ
 معصومین بیش نیست کہ شیخ قدس سرہ معصوم
 باشد لہذا ہر تحقیق شیخ الاوحد قدس سرہ
 کہ بکتاب و سنت و حدیث معصوم موافق و مطابق
 باشد علی الرؤس والعین والادین مادیں خدا
 و رسول و آئمہ معصومین است۔

آمدن ہر شیخی در حجاب چہ طور شدہ است

چنانچہ آن مقصر می نویسد کہ یہ عقائد فاسد
 ہمارے ملک میں کیونکر پہنچے اور ہمارے سادہ لوح
 عوام ان سے کیونکر متاثر ہوئے اور کن لطائف
 انجیل سے عوام بلکہ بعض خواص کو حق و حقیقت
 سے دُور کیا گیا یہ ایک المناک اور طویل داستان

ہے جس کے سلسلہ کی اکثر کڑیاں ناگفتنی ہیں۔
 ولیس کلسما یعلم یقال۔ اجمالاً اس قدر اشارہ
 کیا جاتا ہے کہ آج سے تقریباً پچاس ساٹھ سال قبل
 بعض مشہور خطباء و اہل منبر حضرات نے ان عقائد
 کی یہاں ترویج کی اور پھر ان کے بعض افاضل
 تلامذہ عرصہ دراز تک تخریر و تقریر کے ذریعہ
 ان نظریات کی مسلسل نشر و اشاعت کرتے رہے
 یہاں تک کہ رفتہ رفتہ یہی عقائد مذہبِ شیعہ کے عقائد
 متصور ہونے لگے اور جو حقیقی نظریات تھے وہ
 آنکھوں سے اوجھل ہو گئے ہیں اور نوبت یاس
 جار سید کہ نظریاتی انقلاب رونما ہو چکا ہے حقیقت
 کو مجاز اور مجاز کو حقیقت سمجھ لیا گیا ہے اور حق
 کو باطل اور باطل کو حق کا نام دے دیا گیا ہے
 ۛ کردم اشارۃ و مکرر غنی کتم

ترجمہ بیاری

میگویند کہ این عقائد فاسدہ در
 ملک ما چطور رسیدہ است و
 سادہ لوح عوام ما از این عقائد چطور متاثر شدہ
 اند و بکدام لطائف الحیل عوام را بیکہ بعض خواص
 را ہم از حق و حقیقت دور کردہ شدہ است این
 داستان المناک طویل است و اکثر حلقہ ہائے
 این سلسلہ ناگفتنی است "ولیسو کلمما
 لیعلم یقال" اجمالاً این قدر اشارہ کردہ میشود
 کہ قبل از این پنجاہ و شصت سال شدہ کہ بعض خطباء
 مشہور و اہل منبر حضرات این عقائد را در ملک ما
 ترویج کردہ اند و بعد از اں افاضل تلامذہ ایشان
 تا عرصہ دراز بذریعہ تقریر و تحریر مسلسل نشر و اشاعت
 این نظریات کردہ اند چنانچہ رفتہ رفتہ ہمین عقائد
 مذہب شیعہ تصور کردہ شدہ آنچہ حقیقی عقائد و

نظریات شیعه بود از چشم مردمان دور شد سالانیت
 باین جا رسید بلکه انقلاب نظریاتی چنان رو نما شده
 است که مجاز را حقیقت و حقیقت را مجاز تصور کرده
 شده است و حق را باطل و باطل را حق نام نهاده شده است
 ه کردم اشاره و مکرر نمی کردم

الجواب بالتحقیق والصلوب

مومنین غور فرمایند که درین عبارت این مقصرتیلم
 کرده است که از پنجاه بلکه شصت سال در ملک ما این
 مذهب شیخی بذریعۀ تقریر بعضی خطباء و اهل منبر ترویج
 یافته است یعنی همه ملک ما شیخی است و من حالا
 این اثرات مذهب شیخی را دور کردن میخواهم (این
 خیال است و محال است و جنون) کل مولود یولد

علی فطرۃ الاسلام یعنی جمله علماء و خطباء ملت را شیخی قرار
 داده است و تکفیر ایشان کرده است لعنۃ الله
 علی کفره و نظره و فکره اگر همه ملک ما شیخی
 است قصور ما چیست مادر ما حو لیکه چشم بصیرت
 کشاده ایم و هر چه شنیده و خوانده ایم همه مذہب
 ماحول شیخی بود جمله علماء و صلحاء شیعه شیخی بودند
 فقہاء شیخی بودند لهذا

نه من تنہا درین میخانه مستم
 جنید و شبلی و عطارد هم مست
 اشاره از بعض خطباء مشہور اہل منبر بسوء
 علامہ عبد العلی ہروی الطہرانی است اعلی اللہ مقامہ
 کہ در ہندوستان قبل از پاکستان فضائل باطنیہ
 آل محمد را بیان فرمودہ و ایمان مجملہ شیعیان حیدر
 کرار از بیان ایشان منور گشتہ است و از بعض

افاضل اشاره به علامه محمد سبطین اعلی اللہ مقامہ مصنف
کتاب کشف الاسرار است که پُر از حقائق و معارف و اسرار
است این مقصود در اصول الشریعہ آن مرحومین
را شیخی کافر میگوید و در احسن الفوائد پنجاب جدید
شیخ عبد العلی ہروی الطہرانی را بسیار ستوده
است کہ او بسیار بلند پایہ فیلسوف و متکلم
و مرد فاضل بود۔ در پنجاب ہر چہ از فضا علمی
موجود است در آن برکات این عالم جلیل را
دخل عظیم است و مولانا سید محمد سبطین اعلی اللہ
مقامہ را بسیار ستوده است و درین کتاب
اشارہ بکفر آن کرده است صدق اللہ
و رسولہ لو کان من عند غیر اللہ
لوجدوا فیہ اختلافاً کثیراً چون از مثنوی
میترسد در مدح و ثناء می آید و چون بحلقہ

مردان خودی نشیند قدح میکند و بنا بر گفتن می آید
 هذه علامات المنافقين صدق المعصوم
 علیه السلام "ثم اطلق الله لسانهم ببعض الحق
 منهم ينطقون به وقلوبهم منكرة ليكون
 ذلك دفعا عن اوليائه واهل طاعته حالانکه
 دلها ئی ایشان متکبر اند اصول کافی ص ۴۰۲

که آن مقصران در بعض اوقات کلمه حق میگویند
 تا که از محبان آل عبا دفاع یا شد بعد از آن این
 مقصر دعوی آوردن دین جدید میکند و دعوی همسری
 با جناب سرکار قائم آل محمد می نماید که همه ملک ما
 شیخی است و کافر است و من دین جدید
 آورده ام مگر

سماح و عطا کجا نعمه رباب کجا
 صلاح کار کجا و این خراب کجا

چنانچہ بعد ازاں بزعم خود بر دو عقائد فرقہ حقہ شیعہ
می پردازد چنانچہ می نویسد۔

مسئله نوع انبیاء و ائمہ علیہم السلام

کہ ائمہ اہلبیت کی نوع علیحدہ ہے شیخ احمد احسانی
اپنی کتاب شرح زیارت جامعہ ص ۳۸۵ پر لکھتے ہیں
وَكذلك النوع فانهم يمدخلون في النوع
ظاهراً والا في الحقيقة هم خلق آخر فوق
بني آدم کہ اسی طرح ائمہ اہلبیت حسب ظاہر
بنوع انسانی داخل اند ورنہ نوع انبیاء فوق البشر
قول: فرقہ شیخیہ کے بعض عقائد فاسدہ
یعنی بعض عقائد فاسدہ شیخیہ معاذ اللہ این مقصر
عقائد شیخیہ را فاسدہ مکیو ند حالانکہ خود فاسد است

و عقائد فاسده دارد که بواسطه ملائنه خالصی از محمد بن عبد الوهاب
نجدی بمنزب ما آورده است -

اول : نوع انبیاء و آئمه را فوق البشر نمی داند -
دوم : از خلقت نوری و امری بودن آئمه
انکار میکند -

سوم : منکر معجزات است که از نسبت معجزات
با آئمه طاهرين انکار میکند -

چهارم : منکر استغاثه با امیر المومنین است
و از امداد حیدری منکر است و شاه ولایت
را ولی اکبر نمی شمارد -

پنجم : از حاضر ناظر بودن آئمه اطهار انکار میکند
یعنی بر انکار شهادت اصرار میکند -

ششم : منکر از علم غیب عطائی آئمه
طاهرين هم شده است -

هشتم: از ظهور علی بمقام قاب قوسین انکار کرده
 است و درین سئله باین منظره کرده شکست خورده
 است که نام آن رساله که در آن منظره شائع شده
 است "ظهور علی بمقام قاب قوسین در شکست
 مولوی محمد حسین" است که نام این مقصود و منکر است
 هشتم: انکار اگرچه از مشابهاات با و مایه میکند
 لیکن در حقیقت و مایه است که مسائل و عقائد
 ایشان را تبلیغ و ترویج میکند آنچه خالصی در
 عراق کرده است این مقصود در پاکستان کردن
 میخواهد نام کتاب خالصی "اعبار الشریع" است
 و نام کتاب این مقصود اصول الشریع است
 فرق نام است و الا بیچ فرق عقائد و ایمان نیست
 نهم: جمله علماء کرام که در هندوستان تبلیغ و ترویج
 مذهب حق نموده اند و عقیدت و محبت بآئمه

طاهرین وابسته کرده اند همه را شیخی غالی مفوضه
 گفته کافر قرار میدهد لعنة الله على کفره ونظره
 وفکره با وجود این عقائد فاسده شیخیه را منسوب
 بعقائد فاسده میکند حالا آنکه عقائد شیخیه هم عقائد
 شیعه اثنا عشریه است . مبصر
 مثبت از کتاب وسنت واحادیث معصومین علیهم السلام
 است و از حکمت و حقائق هم ثابت است در میان
 این عقائد این طائفه حلیله و دیگر علماء شیعه سر مو
 فرق نیست و الا اینکه ببرکت نفس زکیه شیخ
 الا واحد قدس سره شیخیه بر طاهر و خمس خواری
 کفایت نمی کنند بلکه در خلوص و بی ربائی گوئی
 سبقت برده اند و رموز معرفت و حکمت را خوب
 فهمیده اند بلکه اظهار فضائل باطنیه آنکه طاهرین
 معیار ایشان است و شیخیه با وجود تعمیل احکام شرعی

ظاہر یہ کہ در آن مثل کتاب احکام الشیعہ تدوین فرمودہ
اندہ در فضائل باطنیہ آئمہ اطہار بمقام رسیدہ اند کہ
آنجا این ظاہر بین قشرین را بیچ دخل نیست چنانکہ
بزرگے می گوید :-

شہباز لا مکالم آں جانہ جا مگس را
واعتمادیہ شیخ الاجل انار اللہ برانہ بنام حیات نفس
شائع شدہ است بعربی و ترجمہ اش بفارسی مبنی
شہود آمدہ است مگر این مقصر را نظر نمی آند در
گمراہ کردن شیعیان جبید و کرار و در حمایت و مایمان
نجد بہ سنت خالصی پیش پیش است و با وجود
این ہمہ مادر باب شیخ الا واحد افراط و تقریط نمی کنیم
نہ معصوم و ایم کہ معصومین از چہارہ زائد نیستند
نہ از تحقیقات غامضہ و معرفت فضائل باطنیہ شیخ الا
انکار میکنیم کہ تحقیق شیخ از فہم ما بالاتر است و این

مقصرانِ پھر جرات و ہمت دارند کہ در تحقیق و تدقیق و تعمیق بآن ہنگ سحر معرفت رسند۔ حالاً آن چند مسائل کہ این مقصر اشارہ بفساد آنہا کردہ است ما بتحقیق آن نمی پردازیم۔

فوق البشر بودنِ ائمہ طاہرینؑ

این عقیدہ شیخ الاوحد قدس سرہ کہ نوع انبیاء و ائمہ علیہم السلام علیحدہ و فوق البشر است از کتاب و سنت و از بیان و حکمت و معرفت ثابت است۔

یاب فیہ ذکر الارواح التي
فی الامۃ علیہم السلام

حدیث اولی

اما الکتاب کہا قال امامنا الحق السابق
جعفر الصادق علیہ السلام یا حباب

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ الْخَلْقَ ثَلَاثَةَ أَصْنَافٍ
 وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا
 ثَلَاثَةً وَأَصْحَابَ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ
 وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ وَالسَّابِقُونَ
 السَّابِقُونَ أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ فَالسَّابِقُونَ
 هُمُ رِسَالُ اللَّهِ وَخَاصَّةُ اللَّهِ مِنْ خَلْقِهِ
 جَعَلَ فِيهِمْ خَمْسَةَ أَرْوَاحٍ أَيْدِ صَمِ
 بَرُوحِ الْقُدُسِ فِيهِ عِبْرَةٌ لِّلْأَشْيَاءِ . الخ
 که صادق آل محمد فرموده اند ای جابر بتحقیق اللہ
 تبارک و تعالی خلق خود را بر سه قسم خلق فرموده است
 چنانکه در کتاب خود فرموده "وکنتم ازواجاً ثلثه"
 که شما بر سه قسم هستید اصحاب میمنه و اصحاب مشم
 و السابِقون السابِقون اُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ یعنی
 سابقون رسولان خدا و خاصان خدا اند که در ایشان

ارواح خمس پیدا کرده است و تائیدشان هم بروح
القدس فرموده است پس بروح القدس معرفت
اشیاء دارند -

عشر دوم

از امام محمد باقر علیه السلام مروی است
یا جابر ان فی الانبیاء والاصیاء خمسة
ارواح روح القدس، روح الایمان،
روح الحیوة، روح القوة، روح الشهوة
فبروح القدس عرفوا یا جابر ما تحت
العرش الی ما تحت الثری ثم قال یا جابر
ان هذه الاربعة ارواح یصیبها الحدثن
الا روح القدس فانه لا تلهو ولا تلعب -

اے جابر بتحقیق در انبیاء و اوصیاء ارواح خمس موجود اند

رُوح القدس، رُوح ایمان، رُوح الحیات، رُوح القوة،
 رُوح الشهوة پس برُوح القدس اے جابر شناخت
 از ماتحت العرش تا ماتحت الثری دارند باز فرمودند
 اے جابر این ارواح اربعہ را حادثات میرسن یعنی
 ارواح کہ بہ ابدان بشریت ایشان تعلّق دارند
 عارضی اند مگر رُوح القدس از حوادث هم محفوظ
 است و عارضی نیست بلکہ اصل است و از
 لہو و لعب معرّی و مصنوع است و حقیقت عرشہ
 ایشان ہمیں رُوح القدس است

حدیث سوم

در این باب بروایت مقصّل از صادق آل
 محمد علیہم السلام ہمیں مروی است فبروح
 القدس فیہ حمل النبوة فاذا قبضت

النبي انتقل روح القدس فصار الى
الامام وروح القدس لا ينام ولا يغفل
ولا يلهو ولا يزهوا.

که روح القدس بآن محل نبوت میشود بعد وفات
نبي روح القدس منتقل میشود. در امام و این
روح القدس نه خواب میکند نه غافل میشود
نه لهو و لعب میکند که حقیقت نبی و امام همین
است و نام عصمت و طهارت نام همین
روح القدس است و روح القدس کان یزنی
به یعنی بر روح القدس دیده میشود هر چه در اقطار
الارض و افاق النمار است هر چیز را امام می
بیند پس مراد از انتقال روح القدس از
نبوت به امامت انتقال مجازی است یعنی انتقال
حالت و حصول شبهه آل حالت در نفس امام

اصول کافی ج ۲ مطبوعه طهران باب فيه ذكر الارواح
 التي في الائمة عليهم السلام ودر باب رُوح التي يسد
 الله به الائمة عليهم ر در باب رُوح مسد و شش
 حديث است پنج موافق خاصه و يك موافق عامه است
 مگر اين مقصر آن پنج موافقه را گذاشته كه موافق
 خاصه است و آن يك را نوشته و قبول کرده
 كه موافق عامه است حالانكه "فان المرشد
 في خلافهم" فرمان معصوم است كما في مقدّمه
 الكافي و آن حديث سنداً هم ضعيف است
 صحيح را گذاشته ضعيف را گرفته موافق خاصه
 را گذاشته موافق عامه را گرفته است اين است
 ديانت اين مقصر و علم اين منكر كه اصول و ضوابط
 كه خود قائم کرده است رعايت آن ها هم نمي كند
 طار عقله و فقد تهذيبه و خربت اخلاقه

حدیث اولیٰ در اثبات روح امری

عن ابی بصیر قال سئلت ابا عبد الله
عن قول الله تعالى وكذا لك اوحينا اليك
روحاً من امرنا ما كنت تدري ما الكتاب
ولا الايمان قال خلق من خلق الله عزو
جل اعظم من جبرئیل ومیکائیل از ابی بصیر
مروی است که من از صادق آل محمد سوال کردم
کذا لك اوحينا اليك روحاً من امرنا
آں روح چیست فرمودند مخلوق است از مخلوق خدا
که از جبرئیل ومیکائیل اعظم است

در حدیث دوم است در اثبات روح القدس

ما صعد الى السماء فاتته لقيتها

که آن روح با همان صعود نکرد پس تحقیق آن روح در آستان
حدیث سوم
 در اشارات که روح القدس من
 حیات انجمن از عالم ملکوت است

قال خلق اعظم من جبرئیل وهو
 مع الائمة وهو من الملكوت که آن مخلوق
 اعظم از جبرئیل و میکائیل است یعنی جنس اواز
 عالم ملکوت است و فضل او هم بالا است

و در حدیث ششم

این باب است که الیس هو جبرئیل
 قال امیر المؤمنین جبرئیل من
 الملائكة و روح غیر جبرئیل که
 امیر المؤمنین بحواب سوال آن مرد که از تعین روح
 سوال کرده بود. الیس هو جبرئیل که آن

رُوح جبرئیل نیست؟ امیرالمؤمنین با و فرمودند
 که جبرئیل از ملائکه است رُوح غیر جبرئیل است پس
 ثابت شد که عالم آن ارواح القدس فوق از عالم ملائکه
 است در بعض احادیث اگر بنظر آید که او از عالم
 ملکوت بالا است یعنی نوع او از عالم ملکوت
 فوق است همین مراد شیخ ماستند ما و اعتماد
 ما شیخ احمد احسائی قدس سره است که قائله سالار
 عارفان فضائل باطنیه است و معرفت فضائل آل
 محمد بمقام رسیده که هر بوالهوس را در آن مقام
 نیست قدس سره و رفیع مقامه.

سرمد غم عشق بوالهوس راندهند
 سوز دل پروانه هر گس راندهند
 کما قال الشيخ المشايخ قدس سره
 انما دخلوا في النوع ظاهراً كما دخل

رُوح القدس الذي هو من امر الله
 في نوع الملائكة مع انّه ليس من
 نوعهم ولهذا قال انّه خلق اعظم
 من الملائكة ولهذا لما امر الله الملائكة
 بالسجود لآدم فقال لهم اسجدوا لآدم
 فلما سجدوا اجر عن ذلك فقال
 فسجد الملائكة كلهم اجمعون الا
 ابليس فلم يستثن الا ابليس من
 ان رُوح القدس وروح من امر الله
 والروح الذي على ملائكة الحجب
 الاثنان لم يسجدوا فلما عاتب
 ابليس بعدم السجود قال استكبرت
 ام كنت من العالمين وهم هو لاء
 الاربعة ولو كانوا من الملائكة تسجدوا

هذا وكثير ما يطلق على احد هم الملك
 فقال امير المؤمنين لها سئل عن عقل
 الذي طُور وُح من امر الله قال
 ملك له رؤس بعد الخلاق الحديث
 فدخلهم في نوع بنى آدم كدخول هو
 لاء العالمين في الملائكة فلا مشاركة
 في هذه الامور التي فضل الله بها
 من شاء يبعثي انهم خلقهم الله
 سبحانه قبل الخلق يالف دهر على
 هذه الصفات المحموده. ٣٨١، ٣٨٢
 شرح زيارت جامع چاپ نويان كونهم عليهم
 السلام العلل الاربعه لكل شئ كخبر
 اين است كه آئمه طاهرين بظاهر داخل نبوع بنى آدم
 اند چنانكه روح القدس كه از امر خدا يعنى از علم

امر است بظاہر بنوع ملائکہ داخل است با وجود اینکه
 در حقیقت او از نوع ایشان نیست چنانکہ صادق
 آل محمد و آلہ طاہرین در احادیث خود فرمودہ اند
 کہ آن اعظم از ملائکہ است و بنا برین کہ او از
 ملائکہ نبود ہر گاہ ملائکہ را امر بسجود آدم شد
 خداوند لایزال فرمود کہ اسجدوا لادم کہ
 آن را سجده کنید ہر گاہ سجده کردند رب العزت
 از سجده ایشان خبر داد پس فرمود فسجدوا
 للملائکۃ کلہم اجمعون الا ابلیس
 کہ جمیع ملائکہ سجده کردند سوائے ابلیس در این
 آیہ کریمہ سوائے ابلیس کسی را استثناء نفرمودہ
 با وجود اینکه روح القدس و روح من امر اللہ
 و آن روحیکہ ہر ملائکہ عاجزین مقرر است، این ہم
 سجده نکردند ہر گاہ ابلیس را عتاب کرد لعدم

سجود فرمود استکبرت ام کنت من
 العالمین و اگر آن اربعه از ملائکه هم می بودند
 سجده میکردند حالانکه در اکثر حدیث اطلاق
 ملک بر ایشان کرده شده است چنانکه
 امیرالمومنین از آن عقیده که او روح من امر
 الله است سوال کرده شدند فرموده او ملک است
 که سرای او بعد از خلایق است پس دخول آئمه
 اطهار و انبیاء در نوع بنی آدم مثل دخول این عالین
 است در نوع ملائکه پس در این امور هیچ مشارکت
 نیست این فضل خداوندی است هر کس را
 میخواهد عطا میفرماید معنی آن این است که آئمه
 طاهرین را خداوند لایزال قیل الخلق بهزار صفات
 محموده پیدا فرموده است و سایر خلق را از
 افاضل شعاع ایشان پیدا فرموده است الخ
 پس امتیاز نوع ثابت شد

این است مفهوم قول شیخ الاوحد که ثابت
 از کتاب و سنت و حدیث معصوم است مگر این
 مقصر که ازین حقائق محروم است از بالاقیسم
 کردن آئمه طاهریں انکار میکند در باب اجساد
 طاهریه ایشان شیخ العارفین هم میفرماید قدس سره
 اعلم ان اجسادهم علیهم السلام فی غایبة
 اللطافنة بحیث لا تدركها الابصار
 بل ولا البصائر فقد روی عنهم علیهم السلام
 ان الله خلق قلوب شیعتهم من فاضل
 اجسامهم و فی روایتی ان الله خلق
 ارواح شیعتهم من فاضل طینتهم و
 اجسامهم و خلق ارواحهم من فوق
 ذلك و خلق ارواح شیعتهم من دون
 ذلك و قد تقدم الاشارة الى ذلك

مراراً وانّها ظهروا للنّاس بها بسوا
من الصّورة البشريّة الّتي هي محل
التغيّر والتبديل وهي صورة كشيعة
من العناصر الأربعة الّتي تحت فلك
القمر وانّها بسوها ليتمّ ما اراد الله
من انتفاع المكلفين بهم ولولاها
لما قدر احد من الخلق ان يراهم
او يدركهم او ينتفع بهم من قوله
ولو جعلناه ملكاً لجعلناه رجلاً وللبسنا
عليهم ما يبدسون وكانت الصّورة
البشريّة وان كانت بهم عارضية
لانّها ليست منهم وانّها هي من آثار
آثارهم فلما انتهت الحاجة اليها
وانقضت ولولم يكن له فائدة

ولا مصلحتهم القولها في أصولها الاربعة
 كل في اصله فلما القولها كسفت منهم منا
 اخفته البشرية بكثا فتقاطا هرا فكانوا
 كما كانوا في اعالي عالم الانوار محققين
 في اوائل علمهم من الامرات الذي قام
 به كل شيء ومثال ظهورهم بالبشرية
 وما بعده مما اشرنا اليه الصورة التي
 ظهرت منك في المرأة فان جرم الشيثة
 الصيقل للصورة بهتلة الصورة البشرية
 بهم اي ظهورهم عليهم السلام اذ لولا
 جرم الشيثة ومقالته لما ظهرت الصورة
 مع انها موجودة في ظلك وانها توقفت
 ظهورها على الصورة البشرية التي هي
 الشئ الصيقل للمرأة والملائكة ^{٢٨١}
 شرح زيارت جامعه

بدان تحقیق که اجساد و اجسام انبیاء و آئمه علیهم السلام
 در غایت لطافت اند باین حیثیت که ایصار بلکه بصائر
 ادراک ایشان نمی تواند کرد پس از آئمه طاهرین مروی
 است که تحقیق اللہ تبارک و تعالیٰ قلوب شیعه
 را از افاضل اجسام آئمه خلق فرموده است و
 در بعض روایات مذکور است که خلق ارواح شیعه از
 قاضی طینت آئمه و اجسام ایشان است و ارواح
 ایشان ازین فوق است و خلق ارواح شیعه
 ازین پست است بارها باین اشاره کرده شد است
 جز این نیست که ایشان برائے مردمان بلباس
 صورت بشریّه تشریف آورده اند که محل تبدیلی
 و تغیر است و آن صورت کثیفه مرکبه از عناصر
 اربعه است که تحت فلک قمر است و آن صورت
 را برائے این پوشیده اند و لباس خود ساخته اند

تا که تمام گردد آن چه خداوند تعالی خواسته است
 از انتفاع مکلفین بواسطه ایشان اگر آن این
 لباس بشری پوشیده تشریف بخلق نمی آورند
 هیچ نس را طاقت دیدن و فهمیدن کلام ایشان نبوی
 انتفاع بردن از ایشان چیزی است - بالا و بلند
 همین است معنی قول باری تعالی ولو جعلنا
 مدکاً لجعلنا رجلاً و لیسنا علیهم ما
 یلبسون - ترجمه فارسی: و اگر میگردانیدش فرشته همانا
 میگردانیدش مردی و پوشانیدیم برو آنچه را میپوشند پند انعام آیت
 و آن صورت بشریه که بود اگر چه برای ایشان عارضی
 است که از حقیقت و از جنس ایشان نیست و آن
 جزء این نیست که از ایشان است و هرگاه
 حاجت بانها رسید و ختم شد و فائده بمصلحت
 برائے آن نماند - آن انوار عالیہ را در اصول اربعه

انداختند ہر چیز در اصل خود رفت ہر گاہ اور انداختند
ظاہر شد از ایشان آنچه کہ بشریت اورا اخفاء کردہ
بود بوجہ کثافت خود "فکالوا کما کالوا" پس ایشان
شدند چنانکہ بودند در اعلیٰ عالم النوار معلق بعلل اولیہ
خود شدند کہ آن از عالم امر است کہ بہ آن ہر شے قائم است۔

مثال ظہور ایشان بہ بشریت

والمبعوث ازین قبیل است کہ ما اشارہ کردہ ایم
بسورۃ آن صورت تو کہ در آئینہ از تو ظہور کردہ
است پس بتحقیق جرم شیشہ صیقل شدہ برائے
صورت بمنزلہ صورت بشریہ ایشان است یعنی
برائے ظہور ایشان علیہم السلام از اینکہ اگر جرم شیشہ
وصفالتہ آن بنودے صورت ظاہر نشدے باوجودیکہ
موجود است جز این نیست کہ ظہور امثال موقوف
بصورت بشریہ است کہ آن مثل شئی صیقل شدہ

مانند آئینه و آب و مشابیه آنها باشند پس ثابت شد
 که ظاهرا ایشان بشریت است و حقیقه ایشان نور است
 و همین ثابت از قول معصوم است تفسیر برهان ص ۱۹۳
 عن جابر بن یزید الجعفی عن الامام
 العالم موسی بن جعفر الکاظم صلی الله علیه و آله اجمعین
 قال ان الله تبارک و تعالی خلق نور محمد
 صلی الله علیه و سلم من نور اخترعه من نور
 عظمت و جلاله ، و هو نور لاهوتیه الذی
 بدامنہ و تجلی لموسی بن عمران لطلب
 رؤیتہ ، فماثیت و لا استقر و لا طافه
 لرؤیتہ حتی خرصاعقا مغشیا علیه و
 کان ذلک النور نور محمد صلی الله علیه و آله
 فلما اراد ان یخلق محمدا صلی الله علیه و آله و سلم
 منه قسم ذلک النور شطرين فخلق من شطر

الأول محمد ومن الشطر الآخر على ابن أبي
 طالب عليه السلام، ولم يخلق من ذلك النور
 غيرهما خلقهما بيده نفع فيهما بنفسه
 لنفسه وصورهما على صورتها وحيلها
 أمثاله، وشهداء على خلقه وخليفة
 على خلقه وعيناً له عليهم ولساناً له
 اليهم قد استودع فيهما علمه وعلمهما
 البيان واستطلعهما على غيبه وجعل
 أحدهما نفسه والآخر رُوحه ولا يقوم واحد
 بغير صاحبه ظاهرهما بشرية وباطنهما
 لاهوتية ظهر الخلق على هياكل الناسوتية
 حتى يطيقوا رؤيتهما وهو قوله تعالى
 وللبنا عليهم ما يلبسون فيهما مقاما
 رب العالمين وحيا باخلاق الخلق اجمعين

بهما فتح بدء الخلق وبهما يختم الملك ،
 والمقادير ، ثم اقتبس من نور محمد فاطمة
 ابنته عليهما السلام كما اقتبس نوره من
 نوره واقتبس من نور فاطمة وعلي الحسن
 والحسين عليهم السلام كاقْتباس المصباح ،
 هم خلقوا من الانوار ، وانتقلوا من ظهر
 الى ظهر ومن صلب الى صلب ومن رحم
 الى رحم في الطبقة العليا من غير نجاسة
 بل نقلا بعد نقل لا انة من هار مهين
 ولا نطفة جشرة كسائر خلقه بل النوار
 انتقلوا من اصلاب الطاهرين الى ارحام
 المطهرات لانهم صفوة الصفوة ، اصطفاهم
 لنفسه وجعلهم خزان علمه وبلغاعنه
 الى خلقه اقامهم مقام نفسه لا يرى

ولا يدرك ولا تعرف كيفية ابنته فهؤلاء
 الناطقون المبلغون عنه المتصرفون في
 امره ونهيه فبهم يظهر قدرته ومنهم ترى
 آياته ومعجزاته، فبهم ومنهم عرف عبادة
 نفسه وبهم يطلع امره ولولا هم ما عرف
 الله ولا يدري كيف يعبد الرحمن فالله
 يجري امره كيف يشاء فيما يشاء لا يسئل
 عما يفعل وهم ليسئلون - ج ۱۹۳ تفسیر رُحان
 سورة الشعراء الجزء التاسع عشر -

که ظاهر محمد وعلی بشریت است و باطن ایشان
 لاهوتیت است هر دو برای خلق بر شکل ناسوتیت
 ظهور فرمودند تا که مردمان را طاقت دیدن ایشان نشد
 و همین است معنی قوله تعالی و لیسئنا علیهم ما
 یلبسون که در لباس بشری ایشان را بلبوس
 فرموده در داری دنیا فرستاده ایم محمد وعلی دو مقام

رب العالمین و دو حجاب خالق المخلوق اند بواسطه
 ایشان ابتداء خلق هم فرموده است و بایشان ملک و
 مقادیر را ختم هم خواهد کرد یعنی ایشان مصداق
 اول ما خلق الله نوری اند و محمد رسول الله
 خاتم النبوة و علی خاتم ولایت کبری است که معنی غیاث
 و منقذ فی الشکین است بعد از آن از نور محمد نور فاطمه
 را اقتباس فرمود چنانکه اقتباس نور محمد از نور
 خود کرده بود اقتباس نور فاطمه و علی و حسن و حسین
 مثل اقتباس مصابح است که چراغ از چراغ روشن
 کرده شود و در چراغ سابق هیچ فرق نمی آید
 این جواب آن مقصرا است که استحالیه تقسیم
 نور کرده بودند که ایشان از انوار پیدا کرده شدند
 از پشت به پشت و از صلب به صلب و از رحم
 به رحم در طبقه علیا بغیر نجاست انتقال فرموده اند

بلکه نقل بعد نقل نه از مار مهین و نه از نطفه جشتره
 مثل سائر خلق بلکه ایشان انوار اند که از
 اصلاب طاهرین بسوی ارحام مطهرات نقل شده
 تشریف آوردند از انبیه ایشان برگزیده برگزیدگان
 خدا اند و خداوند لایزال ایشان را برائے نفس
 خود برگزیده است و خزان علم خود ساخته است
 آن هر دو یعنی محمد و علی از جانب او بخلق رسیده
 قائم مقامش شده اند و خداوند تعالی ایشان
 را قائم مقام خود کرده است چرا که او از ادراک
 و درایت مابالاست کیفیت او بمعرفت ما
 نمی آید پس ایشان ناطق و مبلغ اند از جانب
 خدا و متصرف اند در امر و نهی او پس بواسطه
 ایشان قدرت او ظاهر میشود اگر ایشان
 نبودند معرفت خدا ممکن نبود و کسی را

معلوم نشدے کہ عبادتِ رحمن چه طور میشود پس
 اللہ تبارک و تعالیٰ امر خود را جاری میکند چنانکہ
 میخواهد در آن چیزیکہ میخواهد نہ پُرسیدہ شوند از
 آنچه میکند و ایشان پرسیدہ شود این است
 معنی حدیث امام موسی کاظم^۴ کہ شیخ العارفین
 ازین اقتباس فرمودہ نوع آئمہ را فوق البشر
 و صورت ایشان را ناسوتی و ظاہری و عارضی فرمودہ
 اند۔ مفہوم این مسئلہ شریفہ و تقاوہ عبارات
 المشائخ العلامة الکبیر حجتہ الاسلام آیتہ اللہ
 الحاج میرزا موسی الاسکوئی الحائری قدس سرہ در
 کتاب مستطاب احقاق الحق نقل فرمودہ اند۔
 ص ۲۹ تا ص ۵ باب فی المعاد احقاق الحق
 مطبوعہ نعمان النجف الاشرف۔

واما المعصومون فاجسادهم الشرفیة

في غاية الصفاء والكمال ونهاية اللطافة
 والاعتدال، من بدو نشو خلقهم
 ولم يتطرق لهم في العوالم التي نزلوها والمنازل
 التي مروا بها عند اقبالهم على الخلق
 لهدايتهم وتربيتهم الى ادبارهم
 عنهم عوارض وكتافات بوجه نعم
 لها كانوا مامورين لهداية الخلق
 وتاويلهم، ولم يتحملوا أنوار صورهم
 الاصلية ولم يطبقوا النظر اليها بوجه
 لبسوا في هذا العالم الظاهر صورة مناسبة
 له وهو الصورة البشرية حتى يتمكن
 الخلق من مشاهدة انوار جلالهم،
 ويتفقهوا منهم ما هم محتاجون
 اليها من الفيوضات الشرعية، ويكتسبوا

منهم (ع) معالمهم الدينية وهذه
 الصورة البشرية التي اتخذوها لباسا
 تنليغا للوامر الالهية والفيوضات
 السبحانية، ايضا كانت في غاية الرقة
 واللطافة، وتعلقها باجسادهم الشريفة
 كان في تخاية الضعف، ولم تكن مانعة
 من التصرفات الكونية كالصعود الى السماء
 والنزول الى الارض وطى ما بين المغرب
 والمشرق في طريقة عين، والحضور في العوالم
 ومد اليد او الرجل الى الشامات
 وغيرها من عجائب التصرفات ونوارق
 العادات، اذ عوارض بشرتهم واعراض
 صورهم كانت متهلكة في جنب انوار
 اجسادهم الاصلية ومستهلكة عندها

فلذا اذا وقف نبينا صلى الله عليه وآله
 وسلم قبال الشمس لم يكن له ظل ،
 فباختيارهم يلبسون تلك الصورة
 ويخلعونها ، وليسوا اسلام الله عليهم
 مقهورين تحت حكم الصور والاعراض
 البشرية كغيرهم ، حتى لا يمكنوا من
 خلعها عن انفسهم ورفعها عن اجسادها
 ويكونوا مضطرين اليها كسائرهم ، لكن
 مراتب المعصومين متفاوتة بالنسبة
 الى تعلق تلك الصور الى اجسادهم
 ومختلفة في طر والاعراض اليها
 كثرة وقلة صغرها وقوة ، اما المعصومون
 الاربعة عشر صلوة الله عليهم فقطعي
 ان تعلق تلك الاعراض وطرورها

الیهم اقل واضعت من التعلق والطر
 الی سائر الانبیاء والاوصیاء، وفیهم اشد
 واكثر منتهم علیهم السلام، ولذا لم یتکونوا
 ولم یقدرُوا علی ما یقدر علیه ویفعل
 محمد واهلیته الطاهرون من عجائب
 الافعال والحالات وخوارق الامور والعات
 احقاق الحق مدۃ ۱۲۵۰ **تحریر جمہ**؛ لیکن معصومین اجماع
 شریفہ ایشان در غایت صفاء و کمال و نہایت لطافت
 واعتدال اند از ابتداء پیدایش ایشان در جمیع
 عوالم کہ در آن نزول فرمودہ اند و آن منازل
 کہ بر آن گذشتہ اند و برائے ہدایت و تربیت
 خلق تشریف آورده اند و اپسئ ایشان باہم
 اصل باشند و عوارض و کثافت در غایت صفا
 ایشان را نیافتہ است برائے ہدایت خلق و

تادیب ایشان مأمور بودند و خلق طاقت برداشت
 انوار صور اصلیه ایشان نداشت پس ایشان
 در عالم ظاهر صورت مناسبه خلق اختیار فرمودند
 و آن صورت بشریه است تا که خلق بر مشاهده
 انوار جمال ایشان قادر شود و از ایشان نفع
 بردارد که حاجت فیوضات شرعیه میدارد و کتاب
 معالم دینیّه از ایشان کنند پس این صورت
 بشریه لباس است برائے تبلیغ و اوامر الهیه و فیوضات
 سبحانیّه و آن صورت بشریه هم در غایت دقت
 و لطافت بود و تعلق او با جساد طاہرہ شریفه ایشان
 نهایت ضعیف و مانع از تصرفات کونیّه نبود چنانکه
 صعود الی السماء و نزول الی الارض و طی کردن باین
 المغرب و المشرق در طرفه عین و حاضر شدن بجمیع
 عوالم و دست دراز کردن بپائے خود بطرف شام

و غیره از عجائب تصرفات و خوارق عادات است
 از نیکی عوارض بشریت ایشان قناء و هلاک بود
 در صیاء انوار ایشان پس با اختیار خود این
 صورت رامی پوشیدند و قتی که میخواهند خلع میکنند
 که مجبور و مقهور حکم صورت و اعراض بشریه نبوده
 مثل غیر ایشان که قدرت خلع و رفع از اجساد
 ندارند و مجبور محض باشند و لیکن مراتب معصومین
 در تعلق با جساد هم مختلف اند در طاری شدن
 اعراض بسوئے آن صورت بشر در ثلث کثرت ضعف قوت
 و لیکن چهارده معصومین در باب ایشان فیصله
 قطعی است که تعلق اعراض و طاری شدن آنها
 بسوئے آن بسیار کم و ضعیف است یعنی تعلق
 ایشان باین صورت ها بسیار اقل و ضعیف
 است به نسبت باقی انبیاء و اوصیاء لهذا

دیگر انبیاء و اوصیاء بغیر ایشان ممکن نبودند بر آن
که قدرت از عجائب افعال و احوال و خوارق امور و
عادات انج چنانکه آل محمد بودند و از سنت یعنی
اقوال معصومین همین ثابت است۔

فراین معصومین علیهم السلام

حدیث اول

عن محمد بن سنان قال كنت
عند ابي جعفر الثاقبي (ع) فاجريت
اختلف الشیعة فقال يا محمد
ان الله تبارك لم يزل متفرداً ابوحدة
ثم خلق محمداً وعلیاً وفاطمة
فمكثوا الف دهر ثم خلق جميع

الاشياء فاشهدهم خلقها واجبري
 طاعتهم عليها وفوض امورها اليهم
 فهم يحلون ما يشاؤون ويحرمون
 ما يشاؤون ولن يشاؤوا الا ان
 يشاء الله تبارك وتعالى ثم قال
 يا محمد هذه الديانة التي من
 تقدّمها مرق ومن تخلف عنها
 لحق ومن لزمها لحق خذها اليك
 يا محمد - بحار الانوار ج ۳ ص ۳۶۱ اصول کافی ص ۲۲۱ ج ۱
 باب مولد النبي

ترجمہ

کہ از محمد بن سنان روایت است کہ من نزدیک
 ابو جعفر شافعی یعنی محمد تقی علیہ السلام بودم پس بخدایت
 ایشان اختلاف شیعه عرض کردم فرمودند ای محمد

تحقیق اللہ تبارک و تعالیٰ همیشه متفرد بوجدانیت
 خود بود بعد از آن محمد و علی و فاطمه را خلق فرمود پس
 ایشان هزار و دہر ہزار زمانہ تقدیری مکث و قیام
 فرمودند بعد از آن باقی اشیاء را پیدا فرمود کہ بر خلق
 آن چیز را ایشان را گواہ ساخت و طاعت ایشان
 بر جملہ اشیاء جاری فرمود و تفویض امور آن اشیاء
 بایشان کرد پس ایشان حلال می کنند ہر آن چیزیکہ
 می خواهند و حرام میکنند و ہرگز نمیخواہند مگر آنچہ
 کہ خداوند تعالیٰ میخواہد یعنی مشیت ایشان مشیت
 خدا است تبارک و تعالیٰ بعد از آن فرمود ای محمد
 ای دیانت یعنی اصول دین کہ ما فرمودہ ایم ہر کہ باہنہا
 تقدم میکند از دین خارج میشود و ہر کہ تخلف میکند
 یعنی تقصیر میکند از انہا باطل میشود و ہر کس کہ لازم و محکم
 میگرد آہنہا را لاحق بہ آل محمد میشود محکم بگیرائے محمد این
 دیانت را۔ اصول کافی ص ۴۲۱

حدیث دوم

عن ابی عبد الله علیه السلام قال
 ان الله كان اذلا كان فخلق المكان
 والمكان وخلق نورا الانوار الذي نور
 منه الانوار واجرى فيه من نوره الذي
 نورت منه الانوار وهو النور الذي خلق
 منه محمداً وعلياً فلم يزلان نورين
 اولين اذ لا شيء كوّن قبلهما فلم
 يزلان يجريان طاهرين مطهرين في
 الاصلاب الطاهرة حتى افترقا في
 اطرطاهرين في عبد الله وابي طالب
 ص ۳۶۷ اصول کافی مطبوعه طهران
 ۱۴۰۰

ترجمہ

حدیث از امام جعفر صادق علیہ السلام مروی است

که فرمودند که بیشک اللہ تعالیٰ بود و هرگاه که کان هم
 نبود یعنی بود و نابود امکان نبود پس اللہ تعالیٰ
 کون و مکان را خلق فرمود و آن نور الانوار را هم
 پدید فرمود که از آن نور هائے دیگر منور شده اند
 و در آن نور که از آن نور هائے پیداشدند نور خود جاری
 کرد و آن نور الانوار نور محمدی است که محمد و علی
 را از آن پدید فرمود پس آن محمد و علی همیشه نور اولین بودند
 ازین که قبل از ایشان چیزی نبود پس ایشان
 همیشه در اصلاط شامخه و ارحام طاهره جاری و
 ساری آمده اند حتی که در دولت طاهره مطهره
 یعنی در لایت عبداللہ و ابوطالب مفسر و منقسم شدند

حدیث سوم

عن جابر بن یزید قال قال لی ابو
 جعفر علیہ السلام یا جابر ان الله
 اول ما خلق محمداً صلى الله عليه

وأله وسلم وعترته الهداة المهتدين
 فكانوا أشباح نوريين بيدي الله
 قلت وما الأشباح قال ظلّ النور أيدان
 نورانية بلا ارواح وكان مؤيداً بروح
 واحدة وهي روح القدس فيه
 كان يعبد الله وعترته ولذلك
 خلقهم حكماء عليماء برة أصفية
 يعبدون الله بالصلاة والصوم والسنجود
 والتسبيح والتهليل ويصلّون الصلوة
 ويحجّون ويصومون - باب مولد النبي ص ۴۱
 ترجمہ

از جابر بن یزید جعفی روایت است کہ مرا حضرت
 امام جعفر صادق علیہ السلام فرمودند کہ اے جابر اے لے
 مخلوق کہ خداوند تعالیٰ خلق فرمود محمد و آل محمد بودند

کہ ہادی و مہدی اند آں اشباح نور بودند پیش خداوند
تعالیٰ عرض کردم ما الا اشباح کہ آں اشباح چطور
بودند فرمود ظل نور یعنی ابدان نورانیہ بودند ۔

بلا ارواح کہ مؤید بروح واحدہ بودند و آں روح
روح القدس است پس نور محمد و آل محمد بہ ہاں روح
عبادت میکردند و برائے آں ایشان را علماء علماء
نیک اصقیا پیدا فرمود عبادت خدا و صوم و صلوة
سجود و تسبیح و تہلیل میکردند و نماز پنجگنانہ
میخواندند و حج ہم میکردند و روزہ ہم میداشتند
نوٹ :- ایں ہمہ قرائن است کہ مراد از نور ذوات
قدسیہ اند نہ عوارض علمیہ ۔

فائدہ

ازیں حدیث ثابت شد کہ محمد و آل محمد

اول مخلوق اند به پیش خدا اشباح نور
 بودند و مراد از اشباح ابدان نورانیه بلا ارواح
 و آن ابدان نورانیه مؤید به روح القدس بودند
 و این مقصّر مراد از نور ارواح میگردد. حالانکه
 ارواح تا هنوز پیدانشده بودند و از روح القدس
 ملک مراد میگردد حالانکه عالم ملکوت تا حال در معرض
 وجود نه آمده بود ازین حدیث نوری بودن
 روح القدس روح ایشان ثابت شد که مراد
 از آن اصل جوهر نورانی ایشان است -

حدیث چهارم

عن ابی عبد الله علیه السلام قال
 سمعت ابا عبد الله خلقنا من نور عظمته
 ثم صور خلقنا من طينه مخزونه

مَكْنُونَةٍ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ فَاسْكُنْ ذَلِكَ
النُّورِيَّةِ فَكُنَّا نَحْنُ خَلْقًا وَبَشَرًا
نُورَانِيَّيْنِ لَمْ يَجْعَلِ لِأَحَدٍ فِي مِثْلِ
الَّذِي خَلَقْنَا مِنْهُ نَصِيْبًا وَخَلَقَ أَرْوَاحَ
شَيْعَتِنَا مِنْ طِينَتِنَا وَابْدَأَ مِنْهُمْ مِنْ
طِينَةٍ مَخْزُونَةٍ اسْفَلَ مِنْ ذَلِكَ الطِّينَةِ
وَلَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لِأَحَدٍ فِي مِثْلِ الَّذِي
خَلَقْنَاهُ مِنْهُ نَصِيْبًا - ج ۳۲ باب خلق ابدان
الائمة وارواحهم وتلو بحجم اصول کافی مطبوعه طهران -

که حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند
تحقیق اللہ تبارک و تعالیٰ ما را از نور عظمت خود
پیدا فرمود باز خلقت ما را صورت داد از طینت
مخزونه مکنونه ما تحت العرش پس آن نور را
در آن ساکت کرد پس ما مخلوق و بشر نورانی

شایم پس کسی را در مثل خلقت ما شریک
 نکرد و نصیب نداد پس ثابت شد که نوع
 ایشان نوع دیگر است که هیچ کس در خلقت
 آن شریک نیست نه در خود نه در صورت
 انشاء الله العزیز جمله احادیث نور را در رساله
 علیه جمع خواهم کرد و ایرادات این مقصر را از
 بیخ و بن خواهم برآورد که احادیث معصومین را گذاشته
 بسوی قیاس شیطانیه میرود.

از معقولات

هم مدعائی این مقصر ثابت نمی شود بلکه تقصیر ظاهر میشود
 که دعوی متفقہ الحقیقه والما بهیته بودی آئمہ طاهرین کرده است
 حالانکه اختلاف نوع در ماهیت باشد نه در عوارض.

در حق معصومین علیهم السلام الشافی النوع
وهو المقول على المتفق الحقيقة في
جواب ما هو كل حقيقة بالنسبة الى
حصصها نوع. که کلی ثانی از کلیات خمسہ نوع است
و او محمول بر متفقہ الحقیقہ باشد. بجزاب ما هو
یعنی ہر حقیقت بہ نسبت حصص خود نوع باشد
سلم العلوم ص ۶۲ مطبوعہ دیوبند۔ پس خیال این مقصر
البکر والبرہیل والیوسفیان و نور اول و مخلوق اول
حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم و عمرت طاہرہ
از یک حقیقت اند۔

دوم: ان الرسالة لا تقتصر بالحد
والحقيقة بذكر جنسها وفصلها۔
معارج القدس ص ۱۸ مطبوعہ مصر۔

وذلك ان معرفة الاشياء لا تتوقف

علی الظفر بجد ودها ووجدان جنبها
 وفصلها فكم من موجود لا جنب له ولا حد
 ولا رسم وماله جنب وفصل فربما لا يظفر
 بجنبه وفصله واكثر الامور كذلك فان
 اعطاء الحد وصعب عسر على الازهان -
 دوم: بیان این حقیقت که رسالت و نبوت
 باحد و حقیقت بذکر جنب وفصل آن
 حاصل نمیشود - و این برائے این است
 که معرفت اشیا موقوف بر یافتن حدود منطقیه نیست
 و یافتن جنب وفصل نیست - بسا موجود است که جنب
 وفصل ایشان معلوم نیست حال اکثر امور همچنین
 است که اعطائے حدود هر چیز را بر اذهان بسیار
 صعب و دشوار است -

فائدہ: پس اعتراض آن مقصر بر جنب وفصل

نبوت خلاف تحقیق محققین است چوں عام اشیاء
را حدود دادن مشکل است تعریف نبوت که از
اسرار غیبی است چطور ممکن باشد.

سوم: و اذکانت الرسالة مرتبة
فوق مرتبة الانسانية كما كانت الانسانية
مرتبة فوق مرتبة الحيوانية لم يتوقف
اتباع الرسول على معرفة الرسالة كما
لم يتوقف استنصار الحيوان على معرفة
الانسانية بل الانسان لو اراد تعريف
الحيوان خواص الانسانية كان ذلك
سفها منه وتكليف ما لا يطاق ^{مبارك القدر}
ترجمه :- هرگاه رسالت یک مرتبه ایت فوق
مرتبه انسانیت چنانکه مرتبه انسانیت فوق مرتبه
حیوانیت است اتباع رسول به معرفت رسالت

موقوف نباشد چنانکه استعمار به معرفت انسانیت
موقوف نیست بلکه انسان اگر هم خواهد که حیوان را
از خواص انسانیت عارف و شناسا کند از سفاک
انسان شمرده خواهد شد و او را تکلیف مالا یطاق باشد
همچنین اگر رسول خواهد که انسان را از خواص
رسالت معرفت بخشد این هم تکلیف مالا یطاق باشد
پس مطالبه برای متوجه نمی شود و جواب از دل لازم
نمیست - معارج القدس ص ۱۸ مطبوعه مصر -

فائده: پس مطالبه مقصرین از تعریف
رسالت بحسب و فصل مطالبه غیر معقول و نامعلوم
است میان توریان و خاکیان چه نسبت است
فهم انانی را بمعراج آسمانی چه کار مشترک است
قاب قوسین و مقام اودانی که مقام نبوت است
از ادراک آن فهم انانی قاصر و خاسر است -

ردایرادات مقصر

اگرچه در تحفه علمیّه در ردّ این مقصر از معقولات
 هر باب گفتگو کرده ام ولیکن قدری قلیل حالا
 می نویسم تا که قاری رساله هدا هم تن محروم نماند
 لهذا اراده مقصرین این است که ائمه طاهرین
 را در نوع انسان داخل کرده از جنس حیوانات
 شمرده شود معاذ اللّه حالانکه نوع را بجنس بعید
 یاد کردن توہین باشد چنانکه کسی انسان را
 بجماد یا خاک یاد کند از فصل ناطق علیحدّه
 کرده بحیوان یاد کند این هم توہین است
 انبیاء و ائمه طاهرین نوع مفرد اند و بارادّه
 ازلی معصوم و مطہر اند کما قال اللّٰه تبارک
 و تعالیٰ انّما یرید اللّٰه لیذہب

عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیراً
 که در ازل از ایشان رجس دور کرده شده است
 و با آب نور و ظهور خمیر ایشان کرده شده
 است لهذا ایشان را از نوع شمردن از فصل
 میسر خمیر ایشان که نور و روح القدس است
 دور کردن است بلکه از آن انقلاب ما بهیت
 لازم می آید -

اولاً: جمله ثلاثیین و قشرین از حقیقت
 بی بهره اند در مسائل شصت و شصت و شصت
 خود میکنند بر روحانیات هیچ سروکار نمی دارند
 غایت المرام خمس خواری و سرداری خود باشد
 حالانکه صادق آل محمد علیه السلام فرموده اند
 که رسالت اب فرمودند عن ابی عبد الله علیه السلام
 قال قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم

اِذَا رَأَيْتُمُ الرَّحْلَ كَثِيرَ الصَّلَاةِ وَكَثِيرَ
 الصَّيَامِ فَلَا تَبَاهُوا بِهِ حَتَّى تَنْظُرُوا كَيْفَ
 عَقَلَهُ - ج ۲ اصول کافی حدیث ۲۸ - که چو
 مروی ببیند که نماز و روزه بسیار میکند یا
 فخر و مباهات نکند تا وقتی که بغفل و غفلت او
 نظر کشید که چو آن است و تابخا است یعنی بی عقل
 و معرفت نباشد این مقصرین از عقل و معرفت منور
 دور کرده در اصول هم دعوت تقلید میدهند
 این مقصر نه نوع دانند نه تعریفش انبیاء و ائمه
 طاهرين را در نوع انسان داخل میکند حالانکه
 از حقیقت نطق بهره ندارند استعداد معرفت
 الهام و وحی کمال است استعداد وحی را از
 ذاتیات انبیاء علیهم السلام شمرده است -
 الحاصل : نور اول، قلم اول، عقل اول،

که بلحاظ عبارت مختلفه در حدیث آمده است
 مصداق آن این است. معارف عقلیه ص ۲۸
 مطبوعه مصر مصنفه ابی حامد غزالی. ان الله سبحانه
 لما اراد اظهار جبروته بالارادة التي
 تليق بذاته، ابدع جوهرًا روحانيًا
 بسيطًا مدركًا كاملًا مكملًا، وصفاه و
 جللاه كالمرأة ثم قابله بنور جلالة
 وجماله فتصورت إلهيته الباري جل
 جلاله في ماهية جوهرية وعقل
 ربوبية مبدعه فخر عبودية ذاته
 فصار ذلك الجوهر المبدع الأول عقلاً
 بصفاً ذاته عاقلاً يادراك ربوبية باريه
 معقولاً باحاطة العبودية تحوله، فخر
 ربه واطاع امرأه واستولى على مطويات

القدر، و محفیات القضاء بکلمة الباری
تعالیٰ و اقبل علیه بالاستفادة و اذیر عنه
بالافادة کما روی عن النبی صلی الله علیه و سلم
انه قال راوّل ما خلق الله العقل -

ترجمہ: کہ بتحقیق اللہ تبارک و تعالیٰ چون ارادہ
کرد برائے اظهار جبروت خود آن ارادہ کہ لائق ذات
او است یک جوہر روحانی بسیط مدرك کامل مکمل
را پیدا کرد کہ جللاء و صفاء آن مثل آئینہ بود و پس
او را جلال و جمال خود نہاد در ماہیت جوہر او
ز صورت آن جلال و جمال باری تعالیٰ جلوه کرد۔
پس آن جوہر مبدع اول بسبب صفات
خود عقل شد و بسبب ادراک ربوبیت
باری تعالیٰ خود عاقل شد و بسبب احاطہ
عبودیت گرد خویش معقول شد پس خویش را

شناخت و اطاعت ایراد کرد و بر مطویات قدر
 و مخفیات قضا بحکم باری تعالی غالب شد و پس
 برائے استفادہ بجانب باری تعالی اقبال کرد
 یعنی متوجه شد و برائے افادہ مخلوق از آن
 باز آمد چنانکه در حدیث شریف است اول
 ما خلق الله العقل فقال له اقبل فاقبل
 ثم قال فادبر فادبر که خداوند تعالی فرمود
 پیش بیا پس پیش آمد باز فرمود پس رو پس
 باز شد پس خلق اول المبدعات است
 و نفس اول المخلوقات است که از روح و نفس
 و عقل پیداشد اول المولدات یعنی عقل نفس
 هیولی اقل الجمع ثلاث بظهور آمدند الله لا
 اله الا هو و الملكة اولو العلم بر این شهادت
 میدهند پس از کلمه ده مراتب شمار میشوند که مرتبه

آخره آن انسان است الواحد کلمه الثانی عقل الثالث
 نفس الرابع بیوی الخامس طبیعه السادس جسم
 السابع افلاک الثامن ارکان التاسع مولدات
 العاشر انسان چونکه عدد از واحد شروع شد
 برده ختم میشود. آخر آن اول یعنی عقل کل بر عاشر
 که انسان است زائد و ختم کرده تا یازده دوازده
 یعنی اگر انسان جنس قرار داده عقل اول را که نور است
 و مخلوق است و جوهر انسانی است فصل قرار داده
 شود معرفت نبوت خاتم النبیین حاصل شود که
 نوع علییه است از مکنونات عشره این تحقیق
 غزالی است بر حدیث عقل اول و مشایخ ما که ختم
 الله امثالهم. ازین هزار و مئصل و مکمل و مبرهن نوشته
 اند که ما بنظر من شرح زیارت جامع و احقاق الحق
 و دیگر رسائل و کتب. انشاء الله در رساله

تحقیق علمیہ تکمیل و تفصیل خواہم نوشت، انشاء اللہ
سبرکت حضرت حجۃ محل اللہ فرجہ

دوم۔ لبرادات بہ شیخ الاوصد قدس سرہ در مسئلہ تفویض

چنانچہ محی نوید کہ شیخہ کے نزدیک تفویض
ثابت ہے شیخ احمد احسائی اور اس کے اتباع نے
جایجا تفویض کو ثابت کیا ہے کہ تفویض ممنوع اس
تفویض استقلالی کرم اولیاء کو مراد لیا، جس خدا کا
معطل محض ہونا لازم آتا ہو۔

چنانچہ شیخ موصوف نے شرح زیارت
جامعہ کے ص ۲۹۳ سے لیکر ص ۲۹۹ تک اس مقصد
کو ثابت کیا ہے کہ تفویض نزد شیخہ ثابت است

شیخ احمد احصائی و تابعانش جابجا تفویض را
ثابت کرده اند و از تفویض ممنوع تفویض استقلال
مراد گرفته اند که از آن معطل محض بودن خدا لازم
می آید چنانچه شیخ موصوف در شرح زیارت جامع
از ص ۲۹۳ تا ص ۲۹۹ این مقصد را ثابت کرده است.

این مقصود به بنای منع

تفویض انکار از فیوضات

ائمۀ طاهریین کردن میخوانند

الجواب

بلکه از عطیات و النعمات که ائمۀ اطهار را از
جانب پروردگار عطا شده است چنانچه
ناو علی را به سند گفته و از امامد غیبیه و
اعمازیه امیر المومنین علیه السلام انکار کرده و
بامداد طاهری محمول کرد و الا تفویض ممنوع را
همچنین هیچ کس قائل نیست و مقام شیخ الاوحد

در تحقیقات باطنیه بسیار بالا است چنانچه
 شیخ الاوصد قدس سره میفرماید
 فلما ثبت ان الله لا يكون شیئاً الا
 باذن الله وقدره وقضائه وقد جعلهم
 علیهم صلوات الله علیهم اجمعین اولیاء
 امره وقدره وقضائه فجمع بامرهم
 یعملون الخ شرح زیارت جامعه ص ۳۷
 که هرگاه ثابت شده است که هیچ چیز
 بغیر اذن خدا در قدر و قضاء او نمی شود و ائمه
 اطهار علیهم السلام اولیاء او در قدر و قضا
 اند پس بامر او در تکوین و تشریح عمل
 میکنند و هذا قول الشیخ قدس سره و این مقصر
 شاید ائمه طاهرین را اولیاء امر نمی شمارد که
 از کتاب و سنت مجمع علیه است و شیخ قدس سره

میفرماید که قاتلاً لا نرید بذلک انهم
 فاعلون او خالقون اورا زقون بل
 نقول الله سبحانه هو الخالق والرازق
 وهو الفاعل لها لیشاء وحده عز وجل
 ص ۳۶ شرح زیارت جامعه - که مراد ما از
 اولیاء امر بودن ائمه اطهار این است که
 ایشان خود فاعل و خالق و رازق اند بلکه ما میگوئیم
 که الله سبحانه و تعالی خود خالق و رازق است
 و فاعل حقیقی برای هر چیزی که میخواهد - ائمه اطهار
 وسیله اند چنانکه میکائیل در رزق و ملک الموت
 در وفات دادن - قل یتوفکم ملک
 الموت الذی و کل یکم ۲ - سوره سجد
 ترجمه: بگو در یابد شمار افرشته مرگ که گمارده
 شده است بر شما - (ترجمه قرآن مطبوعه تهران ص ۲۵۴)

شاید این مقصود از وسیله بودن آن معصومین
 هم انکار کرده باشد حالانکه هر جا وسیله واسطه
 گفته فریب میدهد و تا هم باز از ولایت نمی آید
 باقی تعریفات علو و تقصیر که علماء کرام فرموده مسلم
 است آنچه در مسائل و معارف باطنیه به شیخ الاجل
 انشراح فرموده شده است بلند و بالا است
 و اعلام کرام اقرار بآن فرموده اند و بالا نظری
 شیخ الاوحد قدس سره در حقائق و معارف
 و علوم معلوم است اگر چه هر کس در مقام
 معرفت خویش محدود است یعنی اگر شیخ مفید
 علیه الرحمة بر کلام شیخ صدوق علیه الرحمة تنقید
 فرموده اند مقام ایشان است "کُلٌّ فِي رِجَالٍ"
 رتبه شیخ در مسائل و حقائق باطنیه بسیار بالا و
 بلند است. علماء کرام در مسائل خمس و زکوة اکثر

مشغول بودند بفضائل باطنیه کم توجه فرمودند و همچنین
 آقائے حجت الاسلام علامه البکیر الحاج میرزا موسی
 الاسکوئی الحائری قدس سره در مقاله العاشره
 فصل الثانی احقاق الحق تحقیق عمیق فرموده اند
 که اهل افراط بعلوم در حق محصورین که قائل بتفویض
 امور بطریق استقلال شده اند غلط است و بعضی
 اهل تفریط مقصرین اند که انکار از اکثر فضائل و معاشرت
 کرده اند و آنکه طاهرین را از ازا مرتبه بلند و بالا که خداوند
 تعالی بایشان ارزانی فرموده است از ازا هم تنقیص
 و تقصیر کرده اند و بنفس خود قیاس کرده اند آن هم
 غلط است

بقول عارف رومی

کار پاکان را قیاس از خود نگیر / گویماند در زشتی شیر و شیر

جمله عالم زین سبب گمراه شد
 اشقیاء را دید ببنیان بود
 همی با انبیاء ریداشتند
 گفته انیک بالشرایش بشیر
 این ندانستند ایشان از عی
 هر دو گون ز نور خورند از محل
 هر دو گون آهوی خورند و آب
 هر دو خورند از یک آب خور
 صد هزار این چنین اشباه بین
 این خورند گرد و پیدی ز وحدا
 این خورند زاید همه بخل و حسد
 این زمین پاک آن شود آلود
 هر دو صد گزینم باند و است
 جز که صاحب ذوق که شناسد سیاه
 کم کسی ز ابدال حق آگاه شد
 نیک و بد را دید نشان یکسان نمود
 اولیاء را همچو خود پنداشتند
 ما و ایشان لبسته خوابیم و خور
 هست فرقی در میان بے منتها
 یک شد از نیش و زان دیگر غسل
 زین یکی سرگین شد و زان مشک ناب
 آن یکی خالی و آن پُر از شکر
 فرق نشان هفتاد ساله راه بین
 و آن خورند گرد و همه نور خدا
 و آن خورند زاید همه نور احد
 این فرشته پاک و آن کثرت و د
 آب تلخ و آب شیرین اصفاآت
 او شناسد آب خوش از شور آب

جز که صاحب ذوق نشاء طعم شهید انا خورده کی داند زوم
(شعری مولانا روم دفتر اول ص ۱)

قسم سوم متوسطین
که بر خط اوسط و
جاده وسطی قائم اند
و همین قسم ثالث

هم التاجون والمحققون الثابتون
على النجى القويم والصراط المستقيم
که قسم ثالث صاحبان خط اوسط ناجی و محبت و
ثابت به پنج قویم و صراط مستقیم اند (حضرت امام
رضا علیه السلام فرمودند که ما آل محمد خط اوسط
ستیم غالی ادراک ندارند و تالی و مقصر از اسبقیت
نی گبر و اصول کافی کتاب التوحید ص ۱۱)

مگر این مقصرین ائمه اطهار را تا وقتی که در نوع
خود شمار نکنند و از خلقت نوریه ایشان انکار

نکنند نماز روزه ایشان قبول نمیشود حالانکه فضائل
را گذاشته و انکار کرده هر چه بر اعمال ظاهره
زور میدهند آن همه اعمال باطل اند کما قال
المعصوم علیه السلام والمقتصّر فی حقکم
زاهقٌ کره اے اهل بیت رسول تقصیر کننده در حق
شما زاهق است -

امیر المومنین فرمودند و المقتصّر فی الذار صوی
ص ۴۶ نهج البلاغه مقصّر که در اعتقاد و عمل تقصیر و
کوتاهی میکند در نار جهنم افتاده است -

در باب تفویض

هزار مکر و فریب کرده اند و الا مشایخ ماقدهس الله
اسرار هم ایشان را علیهم السلام اولیا الله

وسبب اعظم و صرف محل مشیت الله شمرده اند -
 و ما تشاؤون الا ان يشاء الله و این از
 کتاب و سنت هم ثابت است و افوض امری
 الی الله رب سوره مومن -

قال فی التفیحه . وقد فوض الله عزّو
 جلّ الی نبیه امر دینه و لم یفوض الیه
 تعدی حدوده و قوله علیه السلام
 ان الله فوض الی المؤمن اموراً کلها
 لا حیر ولا تفویض و لکن امر ربین
 امرین شرح زیارت جامع ص ۳۷ -

در مرآة الانوار فی بیان العلوم و التقصیر بالنسبة
 الی الائمة علیهم السلام ص ۶ ، بسیار تفصیل فرموده
 اند - و خوب فرموده اند آن مقام خواندنی
 و دیدنی است -

خلاصه عبارت مرآة الانوار

که این فتنه تقصیر در شیعیان حیدر کرار از صحبت
و معاشرت مخالفین آمده است و اکثر مشرب الی
التشیع آن کسان بودند که حب دنیا و ریاست برایشان
غالب بود و معارف امامت برایشان منکشف نشده
بود مگر قدری قلیل بودند که اطلاع بر وقایع علائق
آئمه طاهریں میداشتند و حقائق احوال آئمه طاهریں
میشناختند و این همه از قصور معرفت بود و این مقصر
آنچه در باب سوم کتاب خود اصول الشریعه در حق
شیخ الاوصد قدس سره و مشایخ ما خرافات و
بهقوات نوشته است انتفاء الله در کتاب
رساله علیه ترکی به ترکی جواب خواهم نوشت
و تا زمانیکه این را خواهم شکست -

مسئلہ سوم بحث مظاہر اسماء

در عقیدہ سوم از عقائد فاسدہ شیخیہ بحث مظاہر
 اسماء را شمرده است "کہ مظاہر اسماء والی بحث
 کو فرقہ شیخیہ نے زیادہ اہمیت دی ہے چنانچہ
 شیخ احمد احسانی شرح زیارت ص ۳۸ برائیت
 مبارکہ قلہ الاسماء الحسنیٰ قاعدہ بجا
 کے تحت لکھتے ہیں فنقول یا کریم یا جواد
 یا غفور و ہکذا الی سائر اسمائہ و
 ہی ہم علیہم السلام الخ اور اسی کتاب
 کے ص ۲۹۲ پر موجود ہے لکھا ہے واما هذا
 لسر فقد قلنا اولاً انه کو نضم معانیہ
 سبحانہ ای معانی اسمائہ و افعالہ کہا
 تقدم و کو نضم البواہ تہ التی منضا

یوتی و متھایمتع و یعطی و لفقرو لیغنی
 ویضک و یسکی و یسبط و یمیت و یجی
 و یامر و یجی الی غیر ذلک من افعیلہ الخ
 کہ شیخ احمد احسانی کے لائق شاگرد سید کاظم رشتی
 اپنی کتاب شرح الفقیہ ص ۵ پر ظاہر و مظہر
 کی بحث کرتے ہوئے لکھتے ہیں ولما کانت
 الولاية لا بد لها من مظہر حامل
 وجب ان یکون حاملها و مظہرہا
 اشرف المخلوقات والموجودات الخ
 چونکہ ولایت کے لئے ایک حامل اور مظہر
 کا ہونا لازمی ہے تو واجب ہے اس ولایت
 کا حامل اور مظہر اشرف المخلوقات ہو اسی طرح
 کریم خان اپنی کتاب فطرت سلیمہ کے ص ۲۵۳
 پر لکھتے ہیں ولما کان هو صلی اللہ علیہ

وآله مظهر اسم الله الحی و به حیوة کل
 حی و هو عقل الكل المدبر لجميع ما سواه
 که لائق و فائق شاکر دیشخ احمد احسانی سید ظم شری
 در شرح قصیده ص ۵ می نویسد که هرگاه برائی
 ولایت کبری مظهر ضروری است باند که آن
 مظهر حامل ولایت کبری اشرف المخلوقات
 و الموجودات باشد و همچنین که یم خان در کتاب
 فطرت سلیمه ص ۲۵۳ نوشته است -

پس ثابت شد که مشایخ ماقدس اسرار هم
 آئمه طاهرین و امیر المومنین علیه السلام را ولی
 و وسیله خود میدانند شریک باری تعالی عز اسمه

تحقیق علم العلماء و اعراف العرب و انوار امیر حسن زکی صفائی
 رحمه الله

چنانچه بهترین خلاصه و تعداد تحقیقات

مشايخ ما نور الله مراقدهم و قدس الله أسرارهم
 أن است كه عارف بالله آية من آيات الله
 العامل الكامل الواصل مجموعة المعارف والمسائل
 المرجع الديني حضرت آية الله العلامة سماحة
 الحاج ميرزا حسن الخائري الاحقائي در علميه
 خود احكام الشيعه مطبوعه مكتبة الالام
 جعفر الصادق عليه السلام كويت ثبت فرموده اند
 لازالت شمس معاليهم .

توحيد الافعال

يجب الاعتقاد بأن المخلق والرزق
 والاحياء والاماتة وغيرها من الافعال
 الكونية والامكانية التي تسمى بالصفات

الفعلية كلها مختصة لله تبارك وتعالى
 لا تكون الا بامر الله ومشية يفعل ما
 يشاء ويحكم ما يريد هو الله الخالق
 البارئ المصور. سورة هشر آيت ٣٢
 هو الرزاق ذو القوة المتين سورة النذرات
 آيت ٢٥. ربي الذي يحيي ويميت
 فلا يشركه فيها أحد. فالارض والسماء
 والعناصر والفصول والاياء والاموات
 وحلة العرش وغيرهم وغيرها من
 دون استثناء وسائل واسباب كما
 قال الامام الرضا (ع) (أبى الله أن يجري
 الامور الا بأسبابها) فقد اقتضت حكمة
 جل وعلا أن يجعل بعضاً من مخلوقاته
 سبباً للمخلق او وسيلة للرزق او غلة

للأحياء والاماتة كما أن حملة العرش
 وسائل للأفعال الأربعة التي بها قوام
 الوجود فميكائيل للرزق واسرافيل
 للحياة وعزرائيل للموت وجبرئيل
 للمحلق وهم يستمدون الفيض من
 الملائكة العالين الذين يحملون
 العرش فوقهم. وهم العقل الكلي
 والروح الكلية والنفس الكلية
 والطبيعة الكلية فحملة العرش
 ثمانية كما هي صريح الآية الشريفة
 ويحمل عرش ربك فوقهم يومئذ
 ثمانية. سورة الحاقة آيت ١٤ وما ظهر
 من بعض الانبياء والاولياء من
 المعاجز والكرامات كخلق الخفاش

واحياء الموتى من المسيح (٤) وأمثالها
 من المعصومين صلوات الله عليهم اجمعين
 أما الاثبات مقاماتهم المنجية من
 النبوة والامامة وأما أنهم من جملة
 الوسائل الوجودية والاسباب الكونية
 بأمر من الجليل جلّ وعلا وهذا لا
 يتنافى التوحيد فالاسباب العالية
 والوسائل المتعالية كالاسباب العارية
 والمسيبات كلها خلقه وعبيده ليس
 لهم استقلال ولا طرفة عين أبداً
 عباد مكرمون لا يسبقونه بالقول وهم
 بأمره يعملون - الانبياء آتت (٢٤)
 يعنى أورا در افعال وخلقش شرکي نمی باشد
 ودر تمام افعال و قدرت تمامیهای خود یکتا و یگانه است

واحدی راحق و مدخله و توانائی شرکت در آنها
 نیست پدران و مادران زمین و آسمان ابرود
 خورشید و فلک و ستارگان فروزان و ثوابت
 و سیارات همگی جزو اسبابند که حضرت خالق
 حکیم متعال برائے اکمال دستگاه خلقت خویش
 بر طبق حکمت قرار داده است. هرگاه فرشته
 یا بشری از پیغمبران یا اوصیای ایشان را هم به
 بنیم که از این گونه افعال مانند احیاء و اماتة
 و رزق، از ایشان سر میزند و اثبات حقیقت
 خودشان است، مانند خلق کردن حضرت عیسیٰ
 شب پره را چون زنده کردن مردگان را که خدا
 هر دو را در قرآن به حضرت مسیح نسبت میدهد
 و یا اینکه حضرت آفریدگار جهان، برخی از
 ایشان و از جمله وسائل خلقت قرار داده است

یکی از اسباب هستی شمرده می شوند چنانکه
 خدائی متعال در قرآن کریم در خصوص عزرائیل
 میفرماید قُلْ يَتُوفَاكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي
 وُكِّلَ بِكُمْ - یعنی ای رسول ما به آنها بگوشه
 مرگ (عزرائیل) که مأمور برائے قبض روح
 شماست - جان شما را خواهد گرفت که در این
 آیه کریمه جناب عزرائیل را وسیله و مأمور
 قبض روح (میراندن) قرار داده است و البته
 او را در قبض ارواح ذره ای استقلال نیست
 بلکه فقط مأمور الهی و از جمله وسائل است،
 بنابراین کلیه افعال و قدرت نمائی ها و فعل و
 انفعالاتی که در جهان هستی صورت می پذیرد یکی
 از جانب خداست. و کسی را در آن شرکتی
 نیست در قرآن کریم میفرماید هَذَا خَلْقُ

قَارَوْفِي مَا ذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ بَلِ
 الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ^{سوره ۳ (تھان) آیت ۱۱}
 یعنی این ما همه آفریده خدا است حال شما بگوئید
 آنانکه بجز خدا "معبود شما هستند" چه آفریده
 اند بلکه شما گاران دانسته و آشکار در گمراهی هستید
 ایشان مخلوق و عبید خدا اند ایشان را هیچ طور
 استقلال حاصل و ثابت نیست اگر چه یک لحظه و
 طرفه عین باشد مفهوم آیه کریمه این است عباد مکرهون
 لا یسئقونه بالقول وهم بامره یعلمون
 که ایشان بندگان بزرگ اند بقول خود سبقت
 بر قول خدا نمی کنند و بامر او عمل میکنند (ترجمه علامه آخا^{مد ظله})
 (احکام شیعیان ج ۱)

الغرض

شیخ الاوحد و مشائخ مآخذ سنن الله اسرار هم

در باب تفویض ممنوع و مشروع هر چیز نوشته اند
 و سر مؤلف گذاشته اند انشاء از شرح زیارت
 جامعه از جمله مقامات شیخ الا و حدّ خواهم نوشت محالایی
 قدری گویم که خالق رازق حواله الله و لیکن علی
 قائم است رازق بودن چیز دیگر و قائم بودن
 چیز دیگر است الله معطی و انافاسم
 حدیث مشهور و متفق علیه است و خداوند و مثال
 برائے امیر المومنین بکتاب خود بیان فرموده است
اولی :- ضرب الله مثلا عبدا
 مملوگا لا یقدر علی شیء و من رزقناه
 منّا رزقا حسنا فهو یتق منہ سرّاً و
 جهرّاً هل یستوون الحمد لله یل
 اکثرهم لا یعلمون - زده است خدا مثل
 بنده مملوک که توانائی ندارد بر چیزی و آنکه رزق

دادیم او را از خود روزی نیکو پس او انفاق
 میکند از آن نهان و اشکار آیا یکساں اند سپاس
 خدائے را بلکه بیشترشان نمیدانند۔

ایں مثال امیر المومنین است در تقسیم رزق
 کہ علیؑ آن عبد مملوک نیست کہ قدرت و توانائی
 بر جزئی ندارد بلکه مصداق من رزقناه منا
 رزقاً حسناً است فهو یفقی منه سراً
 و جبراً پس ہمیں انفاق سراً و جبراً تقسیم رزق
 است مگر این ہم عطاءے خداوندیست لهذا
 الحمد لله جملہ ستائش ظاہری و باطنی برائے
 خدا است بل اکثر ہم لا یعلمون بلکه
 اکثر متقصران و منکران نمی دانند۔

و ضرب الله مثلاً
 مثال دوم: رحیلین احدھا

ایکم لایقدر علی شیء و هو کلُّ علی
مولاه ایما یوجهه لایات بخیر هل
لیستوی هو و من یا مر یا عدل و هو
علی صراط مستقیم.

وزده است خدا مثلی دو مرد که یک شان
گنگ است توانائی ندارد در چیزی و او بر
مولائی خود بار نیست بر هر سه مولایش او را متوجه
کند و بفرستند. خیر خیر نیاید آیا یکسان است
او به آنکه امر کند عدل و او است بر او راست
تفسیر قتی چاپ قدیم ص ۳۶۳ تفسیر صافی چاپ قدیم
ص ۲۵۱ تفسیر برهان چاپ نو. سوره نمل ص ۳۷۷
الجزء الرابع عشر صاف نوشته است که من
یا مر یا عدل قال علی ابن ابیطالب
معلوم شد در مثال اول و دوم مراد علی علیه السلام است

لا يقدر على شيء ومن رزقناه رزقاً حسناً
 كناية از دخل بگوین است که علی ولی خدا است یعنی
 کار ساز و مددگار - بقول جامی مرحوم ه
 زمین آسمان عرش و کرسی بگمش
 علی و ان علی کل شیء قدیراً
 ومن یأمر بالعدل فقلوبه در تشریع است
 که اولو الامر برین بعدل شان امیر المومنین است -
 والمقسمات امراً قال الملائكة تفسیر قمی ص ۶۲۶
 چاپ قدیم فالمقسمات امراً فقال الملائكة
 تفسیر برهان ص ۲۳ فالمقسمات امراً فقال الملائكة
 تقسیم از رزاق بنی آدم بین طلوع الفجر
 الی طلوع الشمس، تفسیر صافی ص ۲۲۹ چاپ قدیم
 سبحان الله از تقسیم ملائک شرک لازم نمی آید
 که خدا مان اند و از تقسیم مخلوقین شرک لازم نمی آید
 ه . بین تفاوت راه از کجا است تا بجا

حقر والكتاب المبين إنا أنزلناه في ليلة
 مباركة إنا كنا منذرين فيها يفرق
 كل أمر حكيم - سوگند به کتاب آشکارا که ما
 فرستادیم بها در شبی فرخنده که ما بودیم هر آینه
 بیم دهندگان در آن جدا گرد و هر کاری استوار -
 فيها يفرق كل أمر حكيم من الأجال
 والارزاق والبلايا والأمراض ويزيد
 فيها ما يشاء وينقص ما يشاء - که آن امر
 که در لیلۀ مبارکه نازل میشود تقسیم کرده میشود در آن
 رزق موت حیات بلا یا اعراض و امراض همه
 داخل است - کما فی تفسیر القمی ص ۶۱۵ چاپ قدیم
 سورة دخان - تفسیر صافی ص ۴۲، تفسیر برهان ص ۱۶
 سورة دخان مطبوعه طهران - همین است مراد از
 تفویض استقلالی که عطاء خداوند و نعمت ایزدی

به آنکه طاهرین نازل کرده شده است و الا هر چیز
 باذن الله و بامر الله است و هم با امر
 نعلمون هذا عطاؤنا فامنن او
 امسك تعبیر باز آن است و ایتناه رحمة
 من عندنا عبارت از همان تفویض غیر مستقلی
 آلی یعنی ولایت کبری است الغرض لا اله
 الا الله که الله و عده لا شریک است
 و محمد رسول الله که محمد از جانب خدا
 رسول الله و خاتم النبیین است که بعد از
 محمد هیچ رسول و نبی نیست هر که دعوی کند
 منقری و کذاب است - مرزا غلام احمد باشد
 یا علی باب باشد -

علی ولی الله که علی ولی خدا است که ولایت
 صغری و کبری دارد که امیرالمومنین است و متصرف

فی الثقلین و مقرب عن ذریب المشرقین و المغربین
 است یا علی مدد بمعنی ولایت کبری میگوئیم نه شرکت
 الوهیت و عبادت هُو مقام مختص بالله تعالی
 بحمد الله و منته و کرمه این رساله که خلاصه دیگر رسائل
 علمیه و اعتقادیه است تاریخ ۲۲ رجب المرجب
 بروز جمعه المبارک ۱۳۹۵ هـ بمطابق یکم اگست ۱۹۷۵ء
 ختم کردم و آن رسائل که قبل ازین دو سال بفارسی
 نوشته ام انشاء الله بمعرض طباعت خواهد آمد۔

اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ
 وَالْعَن عَلَى اَعْدَاءِ مُحَمَّدٍ وَآلِ
 مُحَمَّدٍ. اللّٰهُمَّ ثَبِّتْنِي عَلَى دِينِ
 مُحَمَّدٍ وَمُنْتَاجِ عَلَى عَلَيْهِ السَّلَامِ

معذرت

این رساله در عجلت نوشته شده است و من نیز
 همیشه بسفر برای تبلیغ می باشم. لهذا اگر در بعضی مقامات
 ستم و اغلاط مانده باشد از قاریان کرام چشم تسامح
 دارم. انشاء الله آمده در ترویج علوم شیخ الاودق قدس سره
 بقدر طاقت خود کوشش خواهم کرد. محمد علی علی بیگ

این رساله مختصره که برای ترویج فضائل
 باطنیه آل محمد نوشته ام و دیگر رسائل هم
 نوشته ام که تا حال از زیر طبع جاری اند
 آن هم بمنصه شهود خواهد آمد انشاء الله
 و مصداق نقاش نقاش ثانی بهتر کشد ز اول
 (مولوی) محمد اسماعیل

التماس غرض از سید مخلصین و مستبصرین

مومنین!

من بعرضه سی سال از تبلیغ صداقت ظاہر بنیہ مذہب آل محمد
بقدر ہمت خود کارے کردہ ام. ہزار ما مخلوق خدا داخل مذہب حقہ
شدہ است مگر علماء متشرعین و مقصرین بلکہ قشرین کہ بالا از فقہ و اصول
فقہ چیزے ندارند و سوائے تحصیل حقوق شرعیہ چیزے ندیدہ و فہمیہ اند
بلکہ در راہ تبلیغ و ترویج مذہب حقہ سد راہ شدہ اند و از فضائل باطنیہ
آل محمد ہمہ تن منکر شدہ اند. تبلیغ مذہب حقہ را بسیار نقصان رسانیدہ اند
لہذا از مومنین و مخلصین کہ را برائے یبْتَغُونَ فَضْلًا
مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا میکنند التماس دارم کہ درس آل محمد
را امداد فرمایند تا کہ این درس را محکم کردہ از دنیا بروم کہ کار دین
میکند و چند کتب بحرئی و فارسی وارد و کہ نوشتہ ام در طباعت
آورہ مومنین را از فضائل ظاہر بنیہ و باطنیہ آل محمد آگاہ سازم
کہ خدمت دین مستین فرض است انشاء اللہ بعد از ان

○ رسالہ علمیہ در فضائل باطنیہ ○

○ تحفۃ الاحساء فی فضائل اہل کساء ○

در معرض وجود خواہم آورد و چند رسائل در زبان ہندی خواہم نوشت کہ
مومنین ہندوپاک از حقائق و معارف شیخ قدس سترہ آگاہ شوند۔

المتمس : (مولوی) محمد اسماعیل